

Polnina plačana v gotovini.

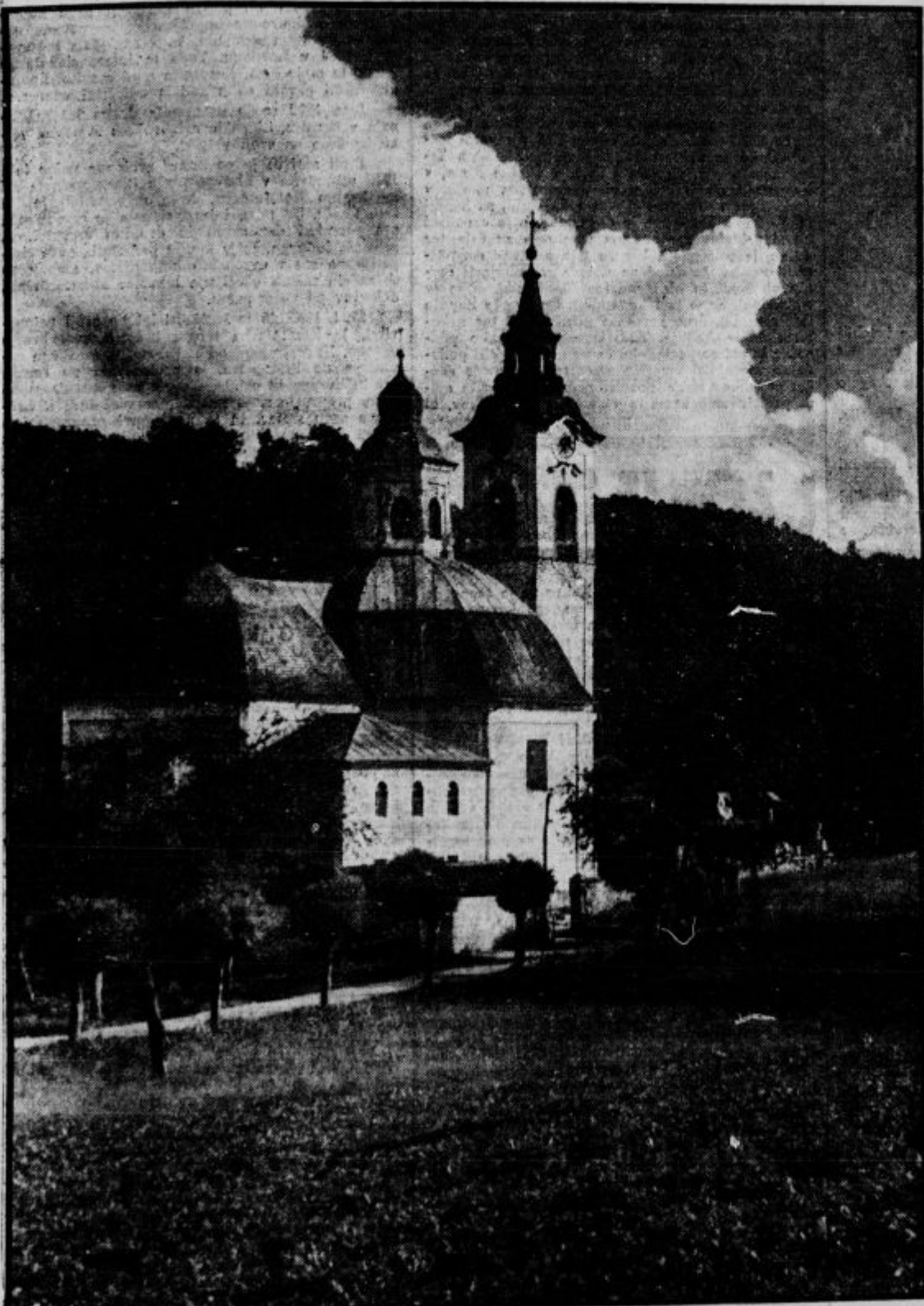
Domoljub

Danes
Zemlja dela
čudeže
str. 2

Cena L 0.50

V Ljubljani 13. avgusta 1941-XIX

Leto 54 • Štev. 33

Cerkev na Dobravi,

belo upan je sredi temno zelene doline, iz katere se odpira svetel pogled na našo lepo Ljubljano! Vsa si v soncu, vsa lepa in ozaljšana, kakor nevesta. Da, saj si nevesta, nevesta božja, ki kipiš iz doline v nebo, kakor Marija Vnebovzeta k svojemu Bogu. K tebi se zgrinjajo te dni trudne noge slovenskih romarjev ter iščejo hladu v senci tvojih posvečenih zidov. V tvoji dolini je mir, v tvojem hramu naša vera, na tvojem oltarju je naše upanje.

Bruno Mussolini

Dne 7. avgusta dopoldne je novo štirimotorno bombno letalo, ki je pripadalo gotovi eskadrili, pripravljajoči se na bližnje vojne podvige, ravno pričelo pristajati na letališču Sv. Justa pri Pisi, ko je zaradi vzrokov, ki še niso dognani, treščilo

na tla. Pri tem so izmed članov posadke izgubili življenje: kapitan-pilot Bruno Mussolini, poveljnik posadke in eskadrilje poročnik-pilot Francesco Vitalini Sacconi in podčastnik-mehanik Angelo Trizzini.

Bruno Mussolini, sin ustanovitelja Imperija, se je rodil v Milanu dne 22. aprila 1918. Ko je bil 17 let star, je že imel letalsko diplomu ter se je kot prostovoljec prijavil na bojišče v Vzhodni Afriki.

V vojni za Cesarstvo se je Bruno Mussolini udeležil mnogih vojnih podvigov in se je odlikoval z velikim pogumom in izkušnostjo. Nešteto krat se je vrnil na svoje izhodišče z letalom, ki so ga zaradi izstrelki sovražnika. Med vojno je opravil 250 ur poletov in izvedel 50 drznih vojnih dejanj. Za svoje junaštvo je bil odlikovan s srebrno svetinjo za vojaške zasluge na bojnem polju in z bronasto svetinjo za letalske zasluge, zaradi katerih je napredoval za poročnika.

Z letalom S 79 se je 20. avgusta 1937 udeležil tekmice Istres—Damask—Paris. Letalo je doseglo sijajen uspeh, preletelo je progo, ki je merila okrog 7000 km s povprečno brzino 350 km na uro.

Pozneje se je Bruno Mussolini prijavil med letalske legionarje, ki so se borili proti boljševikom v Španiji. Udeležil se je letalskih napadov na Alicante, Barcelono, Valencijo in Kartageno. Tedaj si je pridobil drugo srebrno svetinjo za vojaške zasluge.

V januarju 1. 1938 je sodeloval pri letu iz Italije v Brazilijo s takim uspehom, da je napredoval zaradi izrednih zaslug za kapitana. Nato se je posvetil ureditvi redne letalske zveze med Italijo in Južno Ameriko.

Ko so se začele sovražnosti s Francijo in Anglijo, je Bruno Mussolini zahteval in dosegel, da je bil dodeljen nekemu operativnemu letalskemu oddelku. Sodeloval je pri različnih važnih letalskih podvigih na srednjem Sredozemskem morju, na grškem bojišču, pri Solunu, v Epiru in v Albaniji.

Zdaj, ko je preizkušal eno izmed novih letal svojega samostojnega oddelka, je Bruno Mussolini svoja doletela slavna smrt.

Duce je dobil ob smrti svojega sina nešteto izrazov globokega sočaljja.

Smrt Bruna Mussolinija je globoko odjeknila tudi v inozemstvu. Italijanski državljani v inozemstvu so povsod privedli velike žalne svečanosti v počastitev spomina padlega junaka. To se je zgodilo v Istanbulu, zgodilo se je v Pekingu, v Južni in Severni Ameriki, povsod, kamor je segla slava velikega letalca. Atenski listi so obširno poročali na prvem mestu o kratkem, a junakem življenju Duvejevega sina, ki je s svojimi letalskimi podvigi zlasti zadivil mladino. Drugi listi obširno in podrobno navajajo vse letalske akcije, ki se jih je udeležil Bruno Mussolini od abesinske vojne pa do zadnjih spopadov na Sredozemskem morju.

Z zemljo se dajo delati naravnost čudeži. To nam najbolj dokazuje veliko delo, ki ga je podvzela italijanska vlada pri osuševanju obširnih uočvirij, iz katerih je naredila najbolj rodovitna žilna polja.

Običajno se misli, da je Italija kar na celi svoji površini rodovitna dežela. Toda to je zmotno. Od 288.538 kvadratnih kilometrov njene površine pripadata dve tretjini k alpskemu in apeninskemu hribovju. Od teh dveh tretjin je 56 tisoč kvadratnih kilometrov popolnoma neplodnih, bodisi da so pokriti s snegom visoko v planinah, bodisi da so skalnati in peščeni itd. Pa tudi ostali del teh dveh tretjin je le deloma in slabo sprejemljiv za obdelovanje. Ima namreč le slabe pašnike, ki jih je mogoče uporabljati samo poleti. Gozdov je le malo v bolj oddaljenih dolinah. Malo več jih je na nižjih gorskih pobočjih. V ostalem je le prazna zemlja brez drevja in brez pravih pašnikov. Kar se tiče nizkega gričevja in visokih planot, pa prevladuje tukaj slaba zemlja, večkrat tudi lapor, ki so ga pustili za seboj pomikajoči se ledeniki še v predzgodovinskih dobah. Ostanajo se ravnine. V Italiji je največja ravnina tako imenovana Padška nižina, ki se širi na obeh straneh reke Pad v severni Italiji. Dalje je nekaj manjših ravnin vzdolž ob Tirenškem morju, ob mestu Pisa, v okolici Rima, v Kampaniji ob Napoliju, ob Jadranskem morju, v Apuliji ter v manjšem obsegu v Kalabriji, na Siciliji in Sardiniji. Statistika je dokazala, da je v padški nižini pridelovanje povsem umetnega značaja ter se ne da primerjati, kar se tiče naravne rodovitnosti zemlje, še daleč ne dosega rodovitnosti ravnin ob Seldi in ob Renu (na Flamskem), Elbe (v Holsteinu), Sene (v Normandiji), Donave (v Banatu in Romuniji), črne zemlje v južni Rusiji ter nekaterih delov Anglije. Tudi slavno italijansko podnebje bi nič ne pomagalo, če ne bi italijanski poljedelec uporabljal umetnih sredstev, da dovaja svojim pridelkov vlage. Prevladujoča celotna suša ovira pridelovanje krme in vseh drugih pridelkov, ki

ZEMLJA dela čudeže

rabijo velike množine vlage. Kakor pa je znano, je krma eden izmed temeljev umnega kmetovanja. Kot poljedelska država Italija torej nikakor ni ena izmed srečnejših dežel kar se tiče naravne rodovitnosti. Razmeroma majhen del njene površine je mogoče obdelati, in tudi ta del trpi zaradi suše in malarije.

Toda kljub temu se je kmetijska proizvodnja v Italiji dvignila in v zadnjih letih do zavirljive višine. Kako se je moglo to zgoditi? Ni se zgodilo le zaradi intenzivnega pridelovanja, ki se ga italijansko poljedelstvo poslužuje že dalje časa ter privablja na ta način iz zemlje mnogo obilnejše količine pridelkov, marveč in predvsem zaradi velikih del pri izboljšanju zamočvirjene zemlje. Tu je italijanska vlada naredila za kmeta in za dvig kmetijske proizvodnje res nekaj, kar zasluži občudovanje.

Južnovzhodno od Rima se širi vzdolž ob morskem obali močvirna zemlja, ki se po italijansko imenuje Paludi Pontine, Pontinsko močvirje. Čez to močvirje teče starodavna rimska cesta, imenovana Via Appia, Apijaska cesta. Zemlja je po svoji naravi na tem močvirju precej rodovitna, toda zaradi močvirnega značaja nezdrava in neobljudena. Kako je ta zemlja nezdrava, dokazujejo najbolj razpadli zidovi mesta Ninfe, ki je bilo v srednjem veku pomembno središče te dežele, pa je bilo zaradi malarije opuščeno. Njeni zidovi, nekaj močni, so danes pokriti s travo, na njenih trdnjavah raste grmovje. V tej deželi je nekdanj prevladovalo velesopstvo. Po večini se je gojilo pašništvo. V teku stoletij je bilo veliko poskusov, kako bi se izboljšala močvirna zemlja in osušila, najbrž že iz časov Apija Klavdija, to je že v IV. stoletju pred Kristusom. Julij Cezar, Avgust, Neron, Trajan, Teoderik in cela vrsta papežev: Bonifacij VIII., Martin V., Sikst V., in predvsem Pij VI. so se trudili, da bi izsušili močvirno, toda rodovito zemljo. Toda to delo ni nikoli v polni meri uspelo.

Tudi pozneje so se razne italijanske vlade zelo trudile, da bi privedle izboljšanje do konca. Toda vsi poskusi so bili po vodi zaradi nesposobnosti vlad ali pa zaradi pomanjkanja obdelovalcev. Bi-

(Nadaljevanje na zadnji strani.)

Kominterneta

Socializem v vseh svojih oblikah — najdi ga imenujemo kolektivizem ali marksizem ali komunistizem — je vedno po svojem značaju mednarodno, in sicer do skrajnosti mednarodno in sanjarski, ker hoče odpraviti vsak pojem domovinstva in državnih meja. »Delavci nimajo domovine«, tako oznanja Marksov komunistični manifest.

Prav ta nemški jud, Karel Marks, prerok komunizma, je dal svetu tako imenovani »znanstveni socializem« ter bil glavni graditelj prve komunistične mednarodne organizacije, imenovane komunistične internacionale, ki je zagledala luč sveta 1. 1864 v Londonu. Toda ta internacionala je živila le malo časa. Nasprotja med različni komunističnimi prvaki so ji zadala odločilni udarec.

Leta 1889 se je ustanovila druga internacionala v Bruslju, ki pa je z izbruhom svetovne vojne izgubila na svoji veljavi.

Proti njej se je po koncu svetovne vojne leta 1919 ustanovila v Moskvi tretja internacionala ali na kratko Kominterneta. Njen ustanovitelj je bil sam Lenin. Ta nova internacionala je razpolagala z ogromnimi denarnimi in drugimi sredstvi, in zato nič čudnega, če je kmalu pritegnila nase simpatije ne samo evropskih komunistov, ampak so se začele zbirati okoli nje množice komunističnih delavcev po vsem svetu.

Ze 1. 1935, to je šestnajst let po svoji ustanovitvi, je Kominterneta mogla beležiti svoje večje uspehe. Navdahnjena od naravnost satanskega sovražstva do krščanstva je pridobivala po različnih krajih Evrope in ostalega sveta za komunizem ne samo preproste sloje naroda, marveč tudi izobražence vseh slojev, in to ne le pri preprostih in nekulturnih narodih, marveč tudi pri narodih s visoko razvito omiko. Mnogi so bili tako zaslepljeni, da jih ni moglo preprečiti nobeno dejstvo iz »komunističnega raja«. Videli so v komunizmu res nauk, ki naj bi prinesel svobodo in srečo.

V tem času se je Kominterneta mogla ponašati, da je imela pod svojimi poveljstvom 76 strank različnih držav, 3 milijone 148 tisoč borbennih članov, 6 milijonov in 800 tisoč mladine.

Ta svojevrstna mednarodna organizacija je bila kljub svojemu obširju značaju strogo podrejena osrednjemu vodstvu komunistične stranke v Moskvi. V Moskvi je sedel njen glavni vodja, tajnik Dimitrov, po narodnosti Bolgar, ki si je pridobil toliko zaslug v zgodovini »Ljudske fronte«. Osrednje vodstvo kominterne v Moskvi je odločalo o vseh važnejših zadevah posameznih komunističnih strank po različnih državah.

Za velik del svojega uspeha se mora Kominterneta zahvaliti železni disciplini, ki jo je uvedel najprej Lenin, za njim pa njegov naslednik. Ta dva sta znala vedno držati v najhujši podrejenosti komunistične falange, zlasti pa glavne voditelje komunistične organizacije. Na zunaj je res izgledalo, da je komunistična stranka v kaki državi podrejena komunističnemu kongresu, v resnici pa je za delovanje komunistične stranke vedno odgovarjal le po en sam mož. V Franciji je bil to Thorez, na Angleškem Pollit, na Češkem Gottwald, v Španiji Diaz, v Severni Ameriki Browder, v Argentini Ghioldi, v Mehiki Lombardo Toledano.

Glavno sredstvo, ki se ga je komunistična internacionala posluževala za dosego svojega končnega namena, namreč revolucije, je bila spretno organizirana propaganda, agitacija med ljudstvom vseh držav.

Vsa politika komunistične internacionale v Moskvi v povojnih letih je šla za tem, kako bi se v Evropi med različni narodi vžgala vojna. Vsi napori so bili usmerjeni za tem ciljem, kako bi Kominterneta pognala evropske narode v medsebojno klanje, da bi potem boljševiška Rusija lahko nemoteno izvedla po celi Evropi svoje revolucionarske komunistične načrte.

Ta želja se je Kominterneta sicer deloma izpolnila, toda neizprosno vojno se je obrnila tudi proti njej. Boljševiška Rusija je padla sama v tisto jarno, ki jo je drugim kopal. Boljševiški režim se je zapletel v vojno, v kateri bo najbrž boljševizem tako ali tako doživel svoj konec. Tako bo končal tisti brezbožni komunizem, na katerega je klical prekletstvo že pokojni Pij XI. v svoji okrožnici »Divini Redemptoris«.

(A. Bruculeri, La Festa, 8. avg.)

d 6 milijonov kg govejega mesa na leto nam bo nudila Ljubljanska pokrajina po mnenju strokovnjakov.

d Prva slovenska zadruga pod imenom »Družba v denarno pomoč obrtnikom in rokodelcem v Ljubljani« je bila ustanovljena l. 1866.

d Preimenovanje ulic. V Ljubljani je bila preimenovana prva skupina ulic, ki so vse dobile nova italijanska imena. Napiso so dvojezični. V tej prvi skupini preimenovanih ulic so med drugimi tudi imena Verdija, Puccinija, Petrarce, Marconija, Ulica 3. maja ter Ulica Soške divizije, ki je prva pripela v Ljubljano.

d Kako se nabavlja meso za ljubljanski trg. Prevodova naloga je poskrbeti, da pride na sejne, ki so vsak teden določeni za posamezne kraje, dovolj živine napradaj. Prignano živino ocenjujejo po en zastopnik kmetov, mesarskega združenja in Prevoda. Ko je živina ocenjena, pa je stvar mesarskega združenja, kako živino porazdeli med svoje članke.

d Ljubljana ima po najnovejših podatkih okrog 100.000 prebivalcev.

d Sneg v pasjih dneh. 7. avgusta je bilo pravcato jesensko vreme. Začelo je deževati, v planinah in tudi globoko po pobočju je zapadel sneg. Marsikoga je zeblo, ker je šel na cesto brez plašča. V Ljubljani je kazal toplomer le 7,0° C toplote.

d Tramvaj je podrl na ljubljanski Prešernovi ulici 36 letnega delavca Alojzija Zormanja iz Hrastnice. Po prevozu v bolnišnico je ponesrečeni izdihnil.

d V Prekmurju je že civilna uprava. V Prekmurju, ki ga je po razpadu bivše Jugoslavije zasedla madžarska vojska, je te dni prenehala dosedanja vojaška uprava ter je sedaj vse urade prevzela civilna uprava.

h Na Hrvaškem so uvedli monopol nad poljskimi pridelki, ki ga neposredno izvaja Državni prehranjevalni urad s pomočjo svojih podrejenih organov. Medtem ko je za pšenico in koruzo že pred ustanovitvijo nove hrvaške države obstajal monopol, ki ga je imel »Pogoda«, spadajo po novem pod monopol, ki ga izvaja samo država, koruza, rž, oves, ječmen in bob.

h Hrvaški zunanji minister dr. Lorković je izjavil, da je bil z Nemčijo dosežen sporazum, po katerem bo Hrvaška prevzela znatno število Slovencev, ki se bodo — je rekel g. minister — kakor so pokazale izkušnje, na Hrvaškem kmalu znašli in vključili v narodno celoto.

h Glede na ugodno stanje vinogradov računajo, da bo Hrvaška v novem gospodarskem letu lahko izvozila okrog 150.000 hl vina, zlasti dalmatinskega.

h Zopet imajo pšenični kruh. V Zagrebu namreč in sicer iz nove pšenične moke s primesjo ržene moke. Novi kruh prodajajo po 8 din za kg. Vsak dobi na krušno karto karto dnevno 250 gr kruha; za delavce je določeno 500 gr dnevno. Koliko pa za otroke, ki doraščajo?

h Hrvaška bo morala vvažati sladkor. Izdela ga 20.000 ton, porabi pa okrog 40.000 ton letno.

h Poročene žene državnih uradnikov, ki so uslužbene, bodo na Hrvaškem ali odpuščene ali pa upokojene. Po najnovejšem uradnem tolmачstvu zakonske odredbe o prejemkih uradništva in upokojevcov neodvisne države Hrvaške, so vse žene, ki so v državi ali drugi službi in katerih možje so državni ali drugi uradniki, avtomatično razrešene vseh službenih dolžnosti, če niso bile v tej službi več kot deset let. V tem slučaju ne bodo odpuščene, temveč upokojene s pokojnino, ki jim po zakonu pripada.

h Darilo Nemčiji. Hrvaški uradni list je objavil zakonsko odredbo, s katero se odobrava darilo mesta Zagreba Nemčiji, obstoječe iz zemljišča in gradu v najlepšem delu mesta, namenjenega nemškemu poslanstvu.

h Nova letalska zveza. Oni ponedeljek je na letalski progi Zagreb-Benetke-Milan vzletelo prvo potniško letalo, ki bo odslej redno vsak torek, sredo in soboto vzdrževalo potniški in robni promet na tej progi.

h 229 milijonov kun (dinarjev) so v letošnjem aprilu po poročilu zagrebškega »Hrvaškega narodca« zaslužili hrvaški delavci.

h Hrvaška perutnina. Po zadnjih podatkih je na Hrvaškem okoli 9 milijonov glav perutnine. Vrednost perutninarske proizvodnje v širšem smislu (torej neizvezni jajca, perje itd.) presega letno eno milijardo dinarjev. V izvozu so jajca na Hrvaškem na drugem mestu takoj za lesom. Izvoz perutnine je torej večji, kot izvoz goveda,

Kaj je NOVEGA

konj, svinj ali ovac, če vzamemo vsako vrsto posebej, kajti izvoz perutnine in jaje dosega 30 % vrednosti celokupnega izvoza živine ali živalskih produktov. Kot posebna specialiteta je znan na Hrvaškem »zagorski puran«, ki ga zelo dobro poznajo na vseh svetovnih trgih. Izvažali so ga v Anglijo, Švico, Nemčijo, Italijo, Belgijo, da, celo v Francijo, ki ima sama zelo odlične purane in niso čutili nikakega pomanjkanja puranov, pač pa so vedeli ceniti kakovost hrvaškega purana. Samo izvoz puranov je vrgel Hrvaški letno okoli 3000 ton v vrednosti 40 milijonov dinarjev. Sedaj ga izvažajo največ v Nemčijo, kamor gre tudi največ hrvaških jajc, za tem pa v Italijo, Češko-Moravski protektorat in v Švico. Kokošjereja je v severnih hrvaških pokrajinah na višku.

h Upravna razdelitev Hrvaške je končana. Država je razdeljena na 22 županij, ki imajo 9 do 12 okrajev. Županije vodijo veliki župani.

h Hrvaška ima sedaj 1,2 milijona glav goveje živine, 2 milijona ovac, 300.000 koz in znatno število konj.

Ob 70 letnici smrti kaškega pesnika

Dne 6. avgusta je minilo 70 let, odkar je umrl slovenski pesnik, pisatelj in skladatelj Miroslav Vilhar.

Miroslav Vilhar je bil rojen 7. septembra 1818 v Planini. Ko je dokončal ljudsko in srednjo šolo, se je odločil za pravni študij, ki ga pa ni dokončal, ker je po očetu prevzel graščinsko posestvo na Kalcu.

Njegovi umotvorili, zlasti njegove pesmi, čeprav preproste, so bile velikega pomena za probuditev narodne zavesti v tistih časih. Vilharjeve pesmi so lahke, ljubavne, navdušujoče, skratka prave ljudske pesmi.

Kako pomenljive so in kako radi še danes pojemo njegove: Rožice ne bom trgala, Bom šel na planine, Ko tičica sme pevala, Lipa zelenela je, Na goro itd. in ne nazadnje »Po jezeru«.

Slovenski narod je postavil pred leti svojemu ljubljencu v Postojni lep spomenik, ki si ga še vedno vsak lahko ogleda. Slava Vilharjevemu spominu!

h Zemun je dobil te dni svoje lastno županstvo s področjem in vsemi pravicami, kakor jih je imel pred 1. aprilom 1934.

h Koncert vojaške godbe v prid mestnih revežev je priredila Italijanska posadka v Karlovcu. Občinstvo je dvorano napolnilo in z odobravanjem sprejelo obširen program.

h Dobro. Zagrebškega župana so obiskali zastopniki branjevcov in prodajalcev sadja. Pritože-

vati so se zaradi cen, ki jih je sadju določila oblast. Zupan pa je odbil njihove zahteve in napovedal nadaljnje znižanje cen sadju, ki je važna hrana otrok.

h Zagrebški listi te dni obračunavajo s Karlom Marksom, ki zanj pravijo, da spada med največje sovražnike hrvaškega naroda. Najbolj mu zamerijo to, ker je dejal, da hrvaški narod ni vreden življenja, da je jetičen narod in da je prav za prav samo podrtija naroda, ki mora izginiti s tega sveta.

h Nova bazilika v Zagrebu. V Zagrebu nadaljujejo graditev nove monumentalne lurske bazilike. Sedaj dokončavajo spodnje dele cerkve. Novo svetišče grade s prostovoljnimi prispevki vernikov kot zaobljubeno lursko svetišče.

h Ostanke pogorelega sokolskega stadiona v Zagrebu so razdelili med siromašno prebivalstvo za kurivo.

h Pšenica za begunce v Srbiji. Iz srbske preostolnice sporočajo, da je minister za trgovino dobil od vojaškega poveljstva za Srbijo pooblastilo, da pri odkupu pšenice pobere 1 odstotek pšenice brez plačila v korist pomoči za begunce v Srbiji.

g Poštno hranilni promet je bil s 1. avgustom uveđen na področju po Nemcih zasedene Kranjske in Spodnje Štajerske.

g V Kokri je utočil 24letni dimnikar Jože Golob.

g Kakor vsi nemški čebelarji tako morajo tudi štajerski čebelarji odstopiti državi po 2 kg meda od vsakega panja, in sicer: tretjino polotnega pridelka, tretjino pomladnega in tretjino jesenskega. Prav tako so vsi štajerski čebelarji postali člani osred. nemškega čebelarstva.

g Kaplanijo v Mozirju zadnje čase temeljito popravljajo in jo preurejajo za potrebo občinskih uradov.

g Svoje rojstno mesto Tržič je nedavno obiskal nemški general Rindel, ki je bil te dni odličen kovan z redom železnega križa. General se je vpišal v zlato knjigo tržiškega mesta.

Nova knjiga

Silvin Sardenko: *Roma*. Nova izdaja 1941. Med šmarnimi mašami Slovenci radi romajo. Pa med vsemi božjimi potmi jim je do danes ostalo najiminitnejše — romanje v Rim. Davní Slovenci so Romo dobro poznali, so jo vneto ljubili. Radi so potovali k njej, rekli so, da romajo in bili so res romarji. Roma je torej dala ime vsem slovenskim božjepotnikom. Pa danes so celo nekatera slovenska božja pota daleč od nas, kaj šele rimska božja pot. Toda, kar mnogokrat ni dano telesu, je vselej dano duhu. Kdo more zabraniti, da nam ne bi verna misel pohitela na Brezje, na Svete Višarje in še dalje? Misli lo neovirane romarice! Ako pa pobožno misel spremlja še lepa romarska knjiga, tedaj je duhovno romanje še posebno prijetno, koristno in uspešno. Taka romarska knjiga je pesniška zbirka »Roma«. Pesnik Silvin Sardenko nas v duhu vodi po sedmerih rimskih holmih, po rimskih svetiščih, med stari rimskimi zidovi, po rimskih trgih in po svetih rimskih potih, ki drže v večnost. Lepa knjiga, ki jo je opremil mojster Jože Plečnik, tiskala Blaznikova tiskarna, založil pa pesnikov očil rojak dr. Aleš Peršin, kljub obširnemu obsegu (enaajst pol) ni draga, a po svoji vsebini dragocena. Naročite jo lahko v vseh naših knjigarnah. Če jo do 15. avgusta naročite neposredno pri založniku (Dalmatinova 3), dobite 20 odstotkov popusta. Knjiga stane sicer v platno vezanu 23 lir, v polusnje pa 38 lir. Poština se zaračunava posebej. Naj bi na vsaki mizi naših hiš ležala ta knjiga kot krščanska knjiga naših domov.

Uredniška pošta. P. F., Ribnica. Na vprašanja ne odgovarjamo osebno, marveč v našem kmetijskem in pravnem svetovalcu. Tam poglejte tudi li rešitev vašega vprašanja.

Novi grobovi

m Umrlj so: v Kozaršah pri Starem trgu Terzija Šumrada roj. Znidarič, v Poljanah nad Škofjo Loko vdova po poštarju in podobarju Marija Šubic, — V Ljubljani so odšli v večnost: 83 letni upokojeni upravitelj Tomišč Josip, načelnik uprave monopola v p. inž. Pavel Kobler, Franc Florjančič in ravnatelj zemljiške knjige v p. Ivan Benkovič. — Naj počiva v miru!

Umrli vseučiliški profesor dr. Alfred Šerko, znani učenjak in raziskovalec narave, ki se je pustil piti od strupene kače, da bi se sam pričel o učinku pika. — Škoda, da je učenjak, ki bi naši prirodoslovni vedi lahko še zelo mnogo koristil, tako hitro umrl.

in tudi veste, kaj je treba storiti, če bi vas ta ali ona kdaj picila.

V vročih krajih je mnogo jako strupenih kač. V Sev. Ameriki je najnevarnejša klopotača. Razdražena škrebeta z roženimi obročki na koncu repa. Odtod tudi njeno ime. V Indiji imajo velik strah pred naočarko, ki je poldrugi meter dolga. Ako hoče vpičiti, se spne s trejino svojega trupla pokonci in napihne vrat. Pri tem se pokažejo na vratu maroge, podobne naočnikom. Indijski glumci izrujejo naočarki strupene zobe in potem jo nauče da pleše. Vseh kač na svetu je več kot 1800 vrst.

V Južni Ameriki v pragozdovih in ob reki Amaconki, ki je po obsegu svojega vodovja največji veletok sveta, ne najdeš samo cele množine raznih zveri, tičev, papagajev in krokodilov, temveč lepo vrsto najrazličnejših strupenih kač. Sploh je največ kač v tropskih (vročih) predelih naše zemlje. V smeri proti severnemu in južnemu tečaju se kačje število, kakor tudi njih velikost zmanjšujeta.

Kače žive posebno v gozdnatih planinskih pokrajinah. Skrivajo se pod kamenjem, listjem in mahom in zlezajo podnevi večkrat v vodo. Nekaj vrst kač živi na drevesih, na ravnih, peščenih tleh, pa tudi v morju. V mrzlih krajih naše zemlje spe kače zimsko spanje, dočim v tropskih krajih kače v vročem poletju otrpnejo.

Kače se preživljajo na splošno z raznimi živimi živalmi. Umore svojo žrtev tako, da jo objamejo, stisnejo in zaduše ali pa jo usmrte s pikom. Le malo jih je, kakor n. pr. belouška, ki bi pogoltnile kar živo žival.

Ugriz strupene kače spoznaš po dveh, tesno drug poleg drugega vidnih vbodljivih strupenih zob. Drugi znaki pika: boleče vnetje, zatekanje, okrog rane se črna ploskva povečava, hitrejšo bitje srca, hitrejšo dihanje, čut groze, bljuvanje, krvava voda in krvavo blato, krči, izguba zavesti. Pomoč: rano je treba izsesati ne z ustnicami, ampak s posebno sesalno pripravo, stiskanje krvi iz rane, preveži ud nad picenim mestom, razširjanje rane z čistim nožem, da pospešiš odtok s strupom zmešane krvi. Rano lahko tudi izžgeš in namažeš na primer z jodovo tinkturo. Najbolj uspešno sredstvo proti kačjim pikom so protistrupi, ki se dobe v lekarnah in razpolagajo z njimi zdravniki. Kogar je kača picila — tudi če je še mlad — naj poleg drugih pripomočkov povzije takoj mnogo močnega alkohola na primer v žganju. To je že marsikoga rešilo gotove smrti.

Umrljivost zaradi kačjih pikov je bila svoje dni zlasti v tropskih krajih izredno velika. Zelo pa se je zmanjšala, ko so izumili cepivo proti kačjemu strupu. Najprej v Parizu, potem pa tudi drugod, na primer v Butantanu v Braziliji, v Kazuliji, v Indiji in v raznih državah Združenih držav Severne Amerike so uredili v zadnjih letih celo vrsto kačjih zavodov s kačjimi kmetijami in vrtovi. V Butantanu v Braziliji prodajajo okoličanski kmetje vsako leto v zgoraj označeni namen do 15.000 kač, ki jih polove sami. Vsak kmet dobi od kačjega zavoda posebno pripravo za vbrizgavanje cepiva in primerno količino protistrupa, da si takoj sam cepivo vbrizga, ako bi ga na kačjem lovu presenetil kačji pik. Za pike raznih vrst kač je potrebno posebno cepivo. Če zdravnik ne ve, kakšna kača je človeka picila, zmeša oba protistrupa. Eden od teh je gotovo uspešen.

Da lov na kače ni navadna igrača, nam priča daljši opis udeleženca neke ekspedicije v pragozdove od reki Amaconki. Naj govori pisatelj sam:

DOMAČE IN TUJE KAČE

Velika kobra opazuje okolico

Nevarna tropska kača boa konstruktor

Zemljevid Južne Amerike z reko Amaconko

»Krog petih popoldne je bilo. Sedel sem kraj Amaconske reke, v senci orjuskoga drevesa in sem pisal. Povsod je bilo eno samo zelenje in en sam mir. Nenadoma opazim z enim očesom, da se je v travi nekaj zganilo. Pogledam in vidim dolgo, lesketajočo se truplo, ki se počasi plazil pod travami in se bliža mojim nogam. Zdaj se prikaže ozka, trioglata, temna glava, ki jezla, se potopi med travo in je komaj za 30 cm oddaljena od mojih čevljev. Kača! Po truplu sodeč, je to mlada kača — velikanka ali anakonda in meri dva metra v dolžino. Ni strupena, a grize. Prva misel: Živo boš ujell! Počasi in previdno skočim zdaj z eno zljaz z drugo nogo in se dvignem. Anakonda me še ni zapazila. Zdaj vidim, kako ji glava polagoma zginja v travi. Planec pokoncu in stojim z nogo na njenem tilniku. Pod travo vse oživi, s krčevitimi gibi se bližata truplo in rep k tlom in imava jo! Že je tu tovariš s čolnom. Drživa anakondo za tilnik. Ni vreče ne zaboja, brz jermen sem, brz krog vratu kače, že je privezana v čolnu. Drugi tovariš jo fotografira. Nato smo odveslali.«

Še en dogodek. V svoji indijanski koči smo pri kosilu. Kuhar pravi, da bo pral perilo in potrebuje kos mila. Naj si ga vzame iz zaboja, mu pravimo. Tedaj pa iznenada krič groze. Kuhar prihiti ves prepaden in pravi, da leži na milu kača jararaca, ki ga je skoraj ugriznila v roko.

Jararaca je najbolj strupena braziljska kača. Zares: majhen, temen klopčič leži na milu v zaboju. Sežem z dolgo pinceto in dvignem živo smrte iz zaboja. Mlada je še, tanka ko peresnik, kratka ko svinčnik, a strupena do smrti. Odslej bo treba v vsak zaboj prej posvetiti.

Več tednov smo se nekoč potikali po braziljsko-gvajanskih pragozdovih, v srcu deviške divjine ob reki Jary. Sedeli smo v hiši. Nenadoma se bližamo: »Kača leži v grmičju v vodi. Brž s puško tja, zakaj kačo, ležečo v vodi, težko dobiš. Polagoma se bližamo: kača se premetava, da pljuska voda visoko navzgor. S kolom dvignem kačo in jo vržem daleč na sipino. Kar naglo je kača pri sebi in v velikem loku skoči k vodi. Spet jo z gorjačo vržem nazaj. Belordeča je, vitka in urna ko podlasica. Rajmund in tovariš kričita, nekdo kačo fotografira, jaz pa jo venomer podim na suho. Nekajkrat je kot opica šinila naravnost proti meni. Morda bi kdo dejal, da je hotela napasti. V resnici se kača le boji in ne ve, kam ne kod.

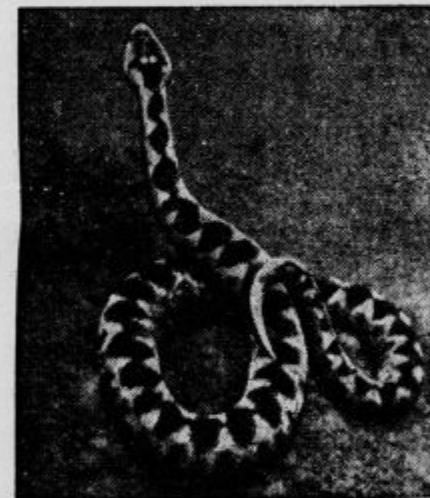
Rajmund mi vrže precep. Brž zgrabim z njim kačo. Kar močno se za grize vanj. Nekaj udarcev. Kmalu jo imamo v kozarcu alkohola.

Na koncu naj še omenimo, da so strupene kače smrtonovarne človeku, ne pa vsem živim bitjem. Kakor se nekatere gosnice hranijo največ z najbolj strupenimi rastlinami, so tudi živali, kakor jež, štorolja in še druge, ki požro brez vsake škode gada z njegovima s trupom napolnjenima žlezama vred.

Kače, strupene in nestrupene, velike in male, je Bog ustvaril človeštvu v prid in ne v škodo. Krivi smo sami, če tudi te vrste plazilcev zaradi nepopolnega poznanja njih življenja tudi v sedanjih prosvetljenih časih ne izkoriščamo v toliki meri, kot bi lahko. Prizadevajmo si torej, da z umnim opazovanjem odgrnemo kopreno tudi tej zagonetki, kar bo le v našo korist.

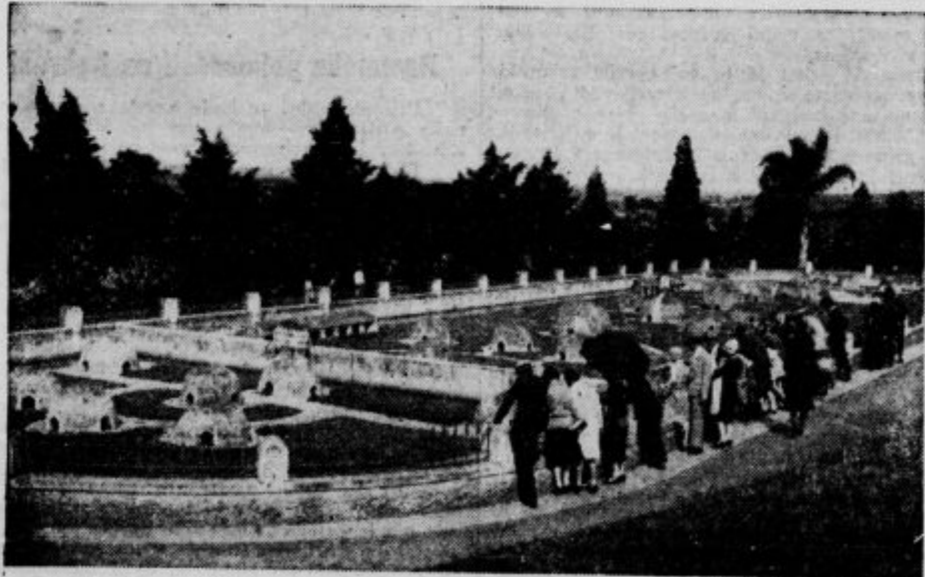
Uslužbenec v butantanskem kačjerejskem zavodu odvzema kači strup

Modras na pohodu

God požira miš

Kače vzgajališče v Butantanu v Braziliji s najmanj 250 strupenimi kačami

Anakonda.

Sončenje kač pred kačjo zgradbo v Butantanu

Franc Jakliš

SE BORE ZA MOŽA

Edmund de Amicis

Ili pisar

Hitreje se pripogiba in puli korenje; ko se pa natančneje ozre, vidi, da nekdo drug prihaja.

»Pa ga je še nit... Lej, kako sem se bila prestrašila. Vem, da mi je šla vsa kri v glavo. O, pa kako sem čudna, zato mi sili kri v glavo, ker se pripogibam; bom pa bolj rdeča, morebiti mu bom še bolj všeč. Prav za prav bi se bila jaz že lahko omožila, ko bi bila taka kot druge, ki gredo venomer za njimi, da ga dobe tako ali tako; jaz nisem mгла biti taka, jaz sem čakala rajši pravega. In ta se mi zdi pravi, kakor našaš zame. O, Bog je že prav naredil, da mu je umrla, ... meni je namenjen, to vidim, samo ko bi teh otrok ne imel, ali pa ko bi samo pri teh bilo, pa kdo ve?... Dolgo ne bo mogel biti brez gospodinje...«

Zdelo se ji je, da vidi nekaj črnega na poti od fare. Zasloni oči z roko, ker si ji je bleščalo, in motri onno črno stvar, ki se ji je bližala in bližala. Ko pa vidi otroka poleg človeka, ji zagomezi po vsem životu, vročina pritisne in kri se burneje pretaka po vseh žilah.

»On je!« dahne predse »Moj Marko!...« Sedaj pa naloži procko s korenjem do locna, da je viselo na vse strani, potem si ogleda še enkrat globe noga in si uredi obleko, da bi ne bila kaka guba premalo...

Ko se Marko približa, izkuša Marta zadeti procko na glavo, toda — o! — vse moči je izgubila; ni šlo in ni šlo, naj se je še tako upirala. Zato se je proseče ozirala na pot proti Marku...

In on je videl Marto in procko in vedel, da je treba pomoči.

»Ti neumnica, kaj pa nalagaš toliko, da ne moreš zmagati!« je posvari Marko.

Pa on je bil dobrega srca. Stopi s poti med korenje in gre pomagat Marti.

»Odložiti bi bila morala, ko bi tebe ne bilo...« »Zakaj pa nakladaš toliko, saj nisi samo za danes na svetu!«

Združene moči dvignejo procko od tal.

»Ti si pa res močna.«

Pogleda ga hvaležno in gre z njim na pot. Teško je bilo iti molče, težko govoriti o onem, kar je imela na srcu.

»Sedaj si opravil za njo, kaj ne?«

Marko prikima.

»Pa te je dosti veljala sedaj ob boleznih, kaj ne? Predolga je bila...«

»E, kaj to!... To nobenega nič ne boli, pa tudi ne skrbi.«

Marta je čutila, da ni zadela prave strune, pa je bila v zadregi, a on je molče peljal ob roki otroka.

»E, nisi užil dosti veselja z njo, sedaj boš pa še trpel z njenimi otroki...«

»Saj so tudi moji, se bo že potrpelo...«

Marta se ugrizne v ustnice.

»Pa otroci se morajo tudi strahovati...«

»O, po potrebi...«

»Pa se boš ženil, boš potreboval gospodinjo...«

»Kakor bo treba, sam svoj gospodar sem...«

»Tako je!... Pa izberi tako, da bo kaj vredna!«

Zdrava mora biti, delavna in močna, gospodarna, pa tudi imeti mora kaj... Katera si prej ni nič prihranila, tudi potem ne bo varčevala. O, saj jih poznaš...«

»Glej, glej, kako skrbiš!...«

»Veš, da! Dolgo te že poznam, pa bi rada, da bi se ti dobro godilo...«

In tako so prišli mimo korita, kjer je Sken-drova Lenčika devala ravno posodo s pečilom na glavo.

»Ti si pa močna,« se nasmeje Marko. »In hitro si oprala...«

»O, jaz bi ga bila več,« omeni Marta.

»Jaz bi pa bila tudi dvakrat toliko korenja prinesla kakor ti,« jo zavrne Lenčika in zardi od sramote.

Bala se je, da bi Marko ugenil, da je čakala njega.

Marti se togotno zablišnejo očli.

»Teško hodiš Micika!« ogovori Lenčika Markovo hčerko. »Kaj ne, Micika je?«

»Da, njeno ime nosi,« potrdi Marko in vpraša otroka: »Poznaš teto?«

Hčerka prikima.

Gredoč vzame Lenčika tisti zavitek iz žepa in ga stisne Markovi hčerki: »Na... Pa spravi, boš doma pogledala!«

Toda otrok je vselej radoveden. Precej izkuša razviti. Ko pa ni šlo ročno, dá očetu.

»Poglejte!«

»Kaj si ji pa dala?« reče Marko, vzame zavitek in ga razvije.

V roki mu je ostalo rdečepisano medeno srce.

»O, o, o... Micika .. lej... lej!«

»Lejte! Lejte!...« vzkligne Marta pomenljivo in z jezimi očmi očine Lenčiko, ki je povečala oči in rdela...

Ah, Marta je bila od togote kar rjava, in zaničljiv smeh se ji je prikazal na obrazu, da je kar pihala...

»Pa še zrcalce ima,« omeni Marko... »Na, Micika! Vidiš, kako te imajo teta radi... Le spravi, boš doma pokazala!«

Deklece ima v roki srce in gredoč ogleduje Lenčiko, in ko ji ta ponudi roko, se je oprime otrok ljubezivo.

»Vedve bi bili kmalu prijateljici,« se nasmehe Marko radovoljno. »Ali imaš telo rada?«

Otrok prikima.

»O, otrok ve, kdo se mu dobrika,« pristavi Marta in korajši srca.

Šli so vstric po poti. Marko po sredi z otrokom. Ob levem kraju Marta s procko, na desnem pa otrok in Lenčika s škafo.

Marta je korajšila z nevoščljivo togoto v srcu, Lenčika z nejevoljo.

»Kaj se je prismolila?« sta mislila druga o drugi.

Za vasjo privozi naproti z voli kmet Zaman. Na vozu pa so sedeli delavec in se šalili.

Marko in obe spremljevalki se umaknejo s pota. In ker je obe srce vleklo k njemu, sta stopili nehoté in nevedé oba s pota z Markom. Ena je stala na desni, drugi na levi, ko se »bivali voli z vozom mimo.«

In ko so videli delavci dvorca Marka sredi žensk, so se suvali s komolci, si pomežikovali in namigovali...

»Viš!... Viš!... Viš!...«

»Hahaha...« se zasmeje Zaman. »Da vidite! Ali nisem pravil?... Ta jo kmalu dobi!... He — hej, Marko! Tiš si!... Komaj si pokopal eno, imaš že dve!«

»He, kako je moški sladak!... Kaj ne punce?«

In voz je odšel.

Tudi Marko se je smejal in pogledal Marto na levi in Lenčiko na desni. Lenčika je bila rdeča od sramote in Marta od togote. Marko si je pa mislil: »To menda pa res nekaj pomeni!«

Pa se je še bolj smejal.

»Pa pojdimo, no, ker smo že skupaj!«

»Celjust!« zavpije Marta za vozom.

Lenčika pogleda Marka in nato hitro pobira stopinje. Gorelo ji je na licih, gorelo pod nogami in jo peklo v srcu.

»Kaj bežiš... ali te je pogruntal!« vpije za njo Marta s škodoželjnim smehom in se ne umakne od njegove strani.

Lenčika je bežala pred njima, a ona sta šla za njo, in Marta si je mislila: »Ni vrag, sedaj se bo vsaj name spomnil Marko!«

»Bog plati, Lenčika!« vpije Marko za njo, ko zavije domov.

Pa se vendar hvaležno ozre in odgovori:

»Nima za kaj!«

»Ža eno srce!« se posmehe Marta. Bog vé, kaj je z njim namerjala.«

»Kaj pa misliš —?« se začudi Marko.

»Ej, tihe vode...«

Marta zavije na Rojnikovo dvorišče, Marko pa gre svojo pot.

In spotoma je mislil na Marto in Lenčiko in obe primerjal kakor kupec blaga.

»E, ta Marta je oblastna... Kako ti govori!... A Lenčika ima rada otroke. To sem videl...!«

In hipoma mu je vstalo vprašanje: »Katero bi ti vzela!«

(Dalje prihodnjič.)

Ob teh besedah, kakršnih do sedaj še nikoli ni slišal, se je deček vznemiril in razžalostil. Dejal si je: »Res je; tako ne more iti naprej. Treba je končati s ponočnim delom.« Toda istega dne je oče pri večerji vzklilnil: »Ta mesec sem za naslove prejel dvaintrideset lir več kot prej. nji.« Pri teh besedah je potegnil izpod mize za vitek sladkarij, katere je kupil, da bi z otroki proslavil svoj zaslužek. Otroci so bili tega zelo veseli. Tedaj je Julij zopet dobil pogum in dejal v svojem srcu: »Ne, ubogi očka, ne bom še prenehel delati. Trudil se bom, da se bom med dne, vom dovolj naučil, toda ponoči bom še naprej delal zate in za ostale.« »Dvaintrideset lir več! Vesel sem tega. Toda ta-le in pokazal je na Julija, »me žalosti.« Julij pa je tiho sprejel grajo in a silo zatrl solze, ki so mu stile v oči. Kljub temu pa mu je srce napolnjevalo sladko veselje.

In nadaljeval je z delom. Toda vedno težje je zmagoval ta napor. Delal je že dva meseca. Oče ga je večkrat grajal in ga gledal z vedno večjo nevoljo. Nekega dne je odšel v šolo, da bi poizvedel o njemovom napredku. Učitelj pa mu je rekel: »Zelo nadarjen je, zato še gre naprej. Toda nima več takšnih uspehov kakor poprej. Zaspal je in raztresen. Njegove naloge so kratke in površne. Lahko bi delal bolje, mnogo bolj!« Zvečer je oče poklical dečka na stran in ga prijel trdo, bolj kot nikoli poprej. »Julij, dobro vidiš, da delam, da si uničujem zdravje in življenje, da morem zdrževati družino. Ti me pri tem mojem prizadevanju ne podpiráš. Nimaš srca zame, niti za svoje brate in sestre, niti za svojo mater.« »Ne! Nikar ne reci tega, očka!« je vzklilnil deček in bruhnil v jok. Že je odprl usta, da prizna očetu resnico. Tedaj ga je oče prekinil: »Veš, v kakšnih razmerah živimo. Veš, da se moramo vsi truditi, vsi prinašati žrtve. Jaz sam bi moral podvojiti svoje delo. Upal sem, da prejmem ta mesec pri železnici sto lir več kot navadno; prav danes pa sem izvedel, da ne bom dobil ničesar.« Ob tej novici je Julij zamolčal priznanje in znova obnovil svoj sklep. »Ne, oče, ničesar ti ne povem. Ohranil bom svojo skrivnost, da bom mogel delati zate. Za žalost, ki ti jo povzročam, te hočem odškodovati na drug način. Za šolo se bom že toliko učil, da ne zaostanem. Najbolj važno je, da ti pomagam pri delu, ki te ubija.« In je nadaljeval z delom. Zopet sta minila dva meseca ponočnega dela in mučnega truda pri učenju podnevi. Seveda tudi očetovo karanje ni prenehalo. Najhušje pa je bilo to, da je postal oče vedno bolj hladen do dečka; le redko je še govoril z njim, kakor da bi šlo za pokvarjenca, za katerega ni več upanja, da bi se poboljšal. Julij je to opazil. Neizmerno ga je bolelo in ko se je oče obrnil na drugo stran, mu je skrivaj pošiljal poljube; žalost in ljubezen sta se zrcalili na njegovem obrazu. Žalost in napor pa sta vplivala tudi na njegovo zdravje; hušjal in bledele je vsak dan bolj. Tudi učenje je vedno bolj zanemarjal. Dobro je vedel, da bo nekega dne moral končati s ponočnim delom. Vsak dan si je rekel: »Nocoj ne vstanem več!« Toda ko je bila ura polnoči, ko bi moral obnoviti in utrditi svoj sklep, se mu je zdelo, da zanemarja svojo dolžnost, da, če ostane v postelji, zmanjša očetu zaslužek za eno liro. Vstal je ter si mislil, da ga bo neko več oče presenetil ali kako drugače izvedel za njegovo skrivnost. Mogoče bo kdaj dvakrat prelete! naslove in bo tako spoznal, da mu dela krivico. Tako se bo njegovo nočno delo končalo samo od sebe, ne da bi ga moral sam prekiniti, za kar ni imel nikakega poguma. In nadaljeval je s svojim ponočnim delom.

Toda nekega dne je oče pri večerji izgovoril besedo, ki so bile zanj odločilne. Mati ga je pogledala in ker se ji je zdelo, da je bolj bled in bolj slab kot navadno, mu je rekla: »Julij, ti si bolan.« Nato se je obrnila k očetu in mu dejala: »Julij je bolan. Glej ga, kako je bled. Kaj ti je, sinko moj?« Oče ga je bežno ošinil in rekel: »Slaba vest je kriva slabega zdravja. Ni bil takšen, ko se je pridno učil in ko je bil ubogljiv in ljubeč otrok.« »Toda saj je vendar bolan!« je vzklilnila mati. »Ni mi voč mar za njegalo je odvrnil oče.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

DOBROVA *Marijin biser*

Ljubljana, bližnja okolica, zlasti pa Gorenci so romali med »šmarnimi mašami« na Dobrovo pri Ljubljani. Je to najstarejša božja pot na Kranjskem, kakor pravi Valvazor. Pričetek božje poti ni ugotovljen zgodovinsko. Prva cerkev je bila pozidana leta 1231. Gotovo je, da so že veliko prej prihajali romarji. 500 let je ta cerkev služila Marijinemu češčenju. Leta 1711 so začeli zidati novo cerkev, ki je bila dovršena v letu 1716. Že lega sama nas opozarja, da so morali biti posebni nagibi, da so postavili cerkev na tako samotni kraj, ko so vendar imeli na razpolago toliko drugih lepih mest v okolici. Ta nagib je ohranjen v legendi, da je pobožen pastir trikrat našel svojo čredo klečati pred Marijino podobo v leščevju.

Do leta 1723 je spadala cerkev na Dobrovo pod župnijo Št. Vid nad Ljubljano in so ondodni duhovniki oskrbovali tudi božjo pot na Dobrovi. Tega leta je bil pa nastavljen na Dobrovi samostojni vikar.

Niso ohranjeni zapiski, kako se je razvijala božja pot tedaj, ko je spadala cerkev pod šentvidsko župnijo, niti ko je dobrovske cerkev opravljal samostojni vikar. Šele poročila vikarjev iz druge polovice 18. stoletja nam poročajo o velikem obisku romarjev. Iz druge polovice je ohranjen napis, ki je bil vklesan v kamniti plošči, ki jo je darovalo mesto Ljubljana v zahvalo, da je Marija obvarovala Kranjsko deželo kuge, ki je štiri leta razsajala po Koroškem, Štajerskem, Hrvaškem in v Gorici. Plošča, ki je bila vzidana v stari cerkvi, ni ohranjena. Napis je bil latinski. V slovenščini bi se ta napis glasil takole:

»Najslavnejši božji Materi Mariji na Dobrovi, ki tako slavi zaradi velike množice ljudstva, ki prihaja semkaj iz bližnjih in daljnih krajev Kranjske k Njej, ki je ta kraj izbrala za kraj milosti in slovi po čudežih. Vso Kranjsko deželo je čudežno rešila kuge, ki je skozi 4 leta razsajala ob njenih mejah. V večer spomin hvalečnosti poklanja to Emona. V letu Gospodovem 1682. Od ustanovitve Emone 2904.«

V drugi polovici 18. stoletja je božja pot silno cvetela. Četrty vikar na Dobrovi poroča o »številni množici, ki prihaja semkaj, da počasti Kraljico«. Isti poroča tudi, da je bilo nekatera leta po 200 maš med šmarnimi mašami in do 10.000 obhajancev. Da so mogli zadostiti številnim romarjem, je bilo na razpolago ob nedeljah po 11 spovednikov, ob delavnikih pa po 5. Ker cerkev ni posebno velika, so bile spovednice postavljene v dolbinah v zidu na severovzhodni strani cerkve. Ta zid je še ohranjen. Maševali so duhovniki v cerkvi, ob velikem navalu romarjev pa je bila pridiga in maša v kapeli na pokopališču, ki je imela zidano steno samo na južni strani, druge strani pa so bile odprte. Obok in streha sta bila oprta na dva stebra.

Mrzle reforme cesarja Jožefa II. so težko zadele tudi dobrovske božjo pot. Romanja so morala prenehati. Vse, kar je spominjalo na božjo pot, je bilo odstranjeno. Tako so morali posekati vse leske, ki so rastle še tam okrog. Prvotno se je namreč imenovala božja pot »Marija v Leščevju«, ker je pastirček našel Marijino podobo v leskovem grmu. Ko je prenehala pihati mrzla sapa jožefinizma, je leska na severovzhodni strani zopet ozelenela in stoji še danes, a božja pot ni več tako oživila kot v prejšnjem stoletju.

Marsikateremu še ni znano, kje je Dobrova in kako se pride semkaj. Vse te opozorimo, da leži Dobrova v bližini Ljubljane, zahodno od nje. Če hočete priti peš, se pelji s tramvajem do Viča, od tam imaš potem še 5 km poti do Dobrove ali po banovinski cesti ali pa zaviješ kmalu, ko prideš na Vič, proti vasi Vrhowce, pod gradom Bokalci, po stranski, senčnati poti. Pazi, da boš pri križu, ki je na tvoji levi, krenil čez brv na desni breg Gradašice, potem ti bo pa cerkev, ki jo boš videl, kazala pravo smer. Če se pa raji voziš, pa se pelji s tramvajem ali pa pojdi peš k gostilni »Pod staro lipo«, tam stoji avtobus, ki odpelje od nedeljah ob pol 8 zjutraj in ob pol 1 popoldne proti Polhovemu gradu. Če bo več romarjev čakalo, bo tudi vozil posebej na Dobrovo in nazaj v Ljubljano. Ob delavnikih bi bil avtobus za Dobrovo na razpolago »večjim skupinam od pol 8 naprej, potem ko je pripeljal iz Polhovega gradu in iz Horjula. Priporočamo pa vsem romarjem, da vzamejo za prigrizek kaj s seboj. V gostilni pri »Mežnarju«, takoj pod cerkvijo, bodo mogoče dobili tudi kaj malega.

Čebelica in Tonček

Brezkrbno je letela mlada čebelica v krasnem poletnem dnevu od cvetke do cvetke ter si nabirala sladkega medu. Bila je tako srečna, da je mogla zreti vso lepoto okrog sebe, pisano polje, zelen travnik, temne gaje ter zlasti cvetke, ki so jo tako gostoljubno sprejemale in ji ponujale sladke tekočine iz svojih prekrasnih čaš. Tako je letela mlada čebelica cel dan brezkrbno ter zaupala v dobroto narave. Toda joj, ni opazila, da se medtem sonce vedno bolj in bolj bližja zatonu, da se kopčijo na jugu temni oblaki, ki drve z veliko naglico nad pokrajino.

Že je udaril mrzel piš. Čebelica, neizkušena, je tedaj sprevidela, da na domov. Urno je zapustila gostoljubno cvetko ter zletela proti čebelnjaku. Toda bilo je prepozno. Že so začele padati prve debele kaplje. Na levo krilo je čebelici kanila z vso silo velika kaplja in jo prekučnila. Komaj se je revica rešila v bučni cvet. Tam se je skrila in v strahu čakala noči.

Tedaj pa je zaslislala zraven sebe korake. Zdaj je pa po meni, si je mislila. S polja je tisti trenutek hitel Mlinarjev Tonček. Starše je pustil za sabo ter sam urno tekel domov. Prav pri bučnem cvetu se je ustavil ter se ozrl nazaj za starši. Pogled mu obvisi na cvetu. Tedaj zapusti čebelico.

»Revica, kaj bo s tabo, ti boš umrla tukaj čez noč in v takem vremenu! Zasmilila se mu je v dno srca; utrgal je cvet in ga varno nesel domov k čebelnjaku. Tu ga je postavil pred vhod v panj in stresel nalahno z njega prezeblo in prestrašeno čebelico. Brž je spoznala ta svoj domek ter urno pobitela skozi vhod k svoji materi kraljici v panj, kjer jo je pozdravilo veselo brenčanje njenih sestric.

Tonček je povedal svojo zgodbo mamic, ki ga je pohvalila.

»Mamica, tako sem srečen! Zakaj neki?«
»Ker si storil dobro delo. Človek je srečen tedaj, kadar deli dobroto, nesrečen tedaj, kadar seje zlo in sovraštvo.«

Ponoči se je Tonček sanjalo, da je priletela čebelica in se mu zahvaljevala.

»Hvala, Tonček!« je brenčala s svojimi krili.

Smola barona Dorivala

Dokler sem imel sam vpravka s Šepcem, je bilo še nekako. Od kar sem vas poklical na pomoč, nisem več življenja varen!

Dorival je lovil sapo.

Tudi ravnateljju Zobcu jo je zmanjkovalo. »Gospod baron,« pravi, »močno me je prizadelo, kar ste mi povedali. Takoj doženem, če je Emil Šepec res pobegnul. Prej pa vam moram pripomniti, da vas je jeza zapeljala, in ste krivično presodili dogodek. Emil Šepec je stal še pred uro na mestu, kjer stojite zdaj vi. Videl sem ga, kakor vidim vas. Povedati vam pa tudi moram, da v svoji dolgoletni službi nisem naletel na tako podobnost med dvema človekoma, ki sta si popolnoma tuja, ki sta popolnoma iz različnih družabnih slojev. Taka podobnost opravičuje zamenjavo. Zoper vaše občute moram vzeti svoje uradnike v varstvo. Če boste imeli priliko, da sami vidite Šepca, m ilobst edali prav. Prosim, pojdite z menoj v zaporno celico!«

»Pravkar od tam prihajam,« zamrmra Dorival. Gre pa le.

Kajpak je bila zaporna celica prazna.

Ravnatelj je pobesnel.

Dorival je sedaj razumel, zakaj se je orjak tako plaho izognil svojem delodajalcu. Ravnatelj je glas je odmeval rezko in ostro po hod-

nikih, slednjič se je le posrečilo, da je dobil krivca predse.

Preiskava je dognala naslednje:

Šepec je bil zaprt v sobi, kjeru je imel navadno ravnateljjev sluga stanovanje. Ta prostor so imenovali zaporno celico, je pa bila za zapor samo v izjemnih slučajih. Okrog štirih popoldne so Šepca semkaj zaprli. Vrata, ki so vodila na hodnik, so bila zaklenjena z varnostnim ključem. Ta vrata so bila edina, koder se je šlo v sobo. Na nasprotni strani vrat znotraj je bilo v steni majhno enokrilno okence, ki je bilo tako pritrdjeno z železnim klinom na okvir, da se je odpiralo le, če si odstranil vijak. Okence je gledalo na dvorišče, ki je bilo tlakovano s kamni. Ravnatelj Zobec je dognal, da je bil vijak odvit s klina, delo, ki ga je Šepec opravil najbrž z močnim žepnim nožem. Kako je Šepec nadaljeval beg, se je zdelo ravnateljju Zobcu čisto jasno. Pod oknom je bil močan napušč okrog in okrog hiše. Po je bil močan napušč okrog in okrog hiše. Po detektivovem mnenju je Šepec z napušča skočil na dvorišče.

»In najbrž se je pri tem kaj poškodoval!« je menil Zobec.

Dorival seveda ni oporekal, prepričal se pa je, da mora iti spreten telovadec previdno po napušču in more priti do velikega okna, če

se stisne na plosk k steni in se z razprostrtimi rokami oprjemlje okenskih okvirjev. To pot je ubral njegov drzni in preverjeni dvojnik.

»Kako se vam pa je prav za prav posrečilo, Šepca ujeti in semkaj pripeljati?« vpraša Dorival, ki ni mogel umeti, da bi nerodni ljudje »Prometeja« ukanili prebrisanega Šepca.

»Srečo smo imeli!« odgovori ravnatelj Zobec. »Mož nam je sam prišel v mrežo. Danes popoldne je prišel v moj drugi oddelek, v pozvedovalnico. Predstavil se je kot grof Palačinski in zahteval zasebno pojasnilo. Kaj mislite, o kom?«

»Kako naj uganem?« odgovori Dorival in skomizgne z rameni. »Saj to je vseeno.«

Ravnatelj Zobec se je nasmešnil kakor tak, ki ne kajve.

»Kakor mislite. Zahteval je natančno pojasnilo, kako in kaj je z nekim gospodom Dorivalom Samostrelom.«

»Pojdite, pojdite!« se je čudil Dorival.

»Slučajno je bil prav takrat gospod Krvina v pozvedovalnici. Pozanimal se je za dozdevnega grofa Palačinskega in se takoj prepričal, da ima tokrat v rokah pravega Emila Šepca. Ko sem bil obveščen, sem naročil, naj vsega dvojnika primejo. Ko bi bili doma, ko sem vas prvič klical, gospod baron, bi se nesreča ne bila pripetila. Ker ste šele zdaj prišli, je imel Šepec tri ure časa, da je iztuhtal načrt, kako bi pobegnul, in ga tudi izvršil. Naročil sem bil uradnika, da mora vsak četrty ure pogledati, kako je s Šepcem. Ljudje trdijo, da se je to zgodilo.«

»Potem jaz nosim krivdo, da se vam je zmuznil,« se je ponorčeval Dorival. »Zato sem jih pa dobil po glavi.«

Ribaica. Onj petek je umrl v visoki starosti 88 let Krampelj Ivan, ki je bil 40 let v službi pri Cenu. Naj v miru počiva!

V Novo Stifto in k Sv. Roku. Ze sedaj opozarjamo na veliko slajve v božjepotni cerkvi v Novi Stifiti, kjer bodo proslavili njeno tristoletnico. V petek, 15. avgusta, naj se zbere v tem krasnem Marijinem svetišču vsi častilci Matere božje iz Ribniške doline, vabljeni pa so tudi obiskovalci lepe cerkve in izletniki od drugod. — V soboto, 16. avg., in v nedeljo, 17. avg., pa je romanje k Sv. Roku nad Vel. Laščami!

Borovnica. Dihak Drago Lebes je onl dan delal kemične poizkuse, pa mu je pri tem stekleno cev razneslo v roki ter mu razmesarilo desnico. Je moral v ljubljansko bolnišnico.

Ponikve pri Trebnjem. Te dni je na ulici v Novem mestu ugriznil velik pes 50 letno dninarico Frančiško Vidmar iz naše vasi in ji zadal hude rane. Vidmarjevo so pripeljali v bolnišnico in v njeno stanje precej resno. Ni izključeno, da bi pes ne bil stekel.

Gabrovce pri Novem mestu. Ko so peljali s travnika z mrvo naložen voz, se je ta prevrnil na 88 letnega Martina Cermogljaja. Mož je sicer brž odskočil, vendar mu je noga ostala pod težkim bremenom in se tako močno poškodovala, da je moral ponesrečenec v bolnišnico.

Novo mesto. Doma je sekal drva 13 letni šolar Drago Medvešek. Pri tem mu je nenadoma priletelo debelo poleno v zgornjo čeljust in mu jo tako ranilo, da je moral v bolnišnico. — Ker je ravnatelj naše realne gimnazije Ivan Dolenc na dopustu, ga do 19. avgusta nadomestuje profesor Leskovic Viktor vsak ponedeljek, sredo in petek od 9 do 11 dopoldne. — Novomeški veleposelnik Anton Turk ve za sledeče konje: konj fuks, visok, žig 53; konj črn, 1908; konj pram, žig 160; konj fuks, žig 115; kobila fuksa, žig 121; konj pram, žig 1608; konj fuks-liseč, žig 2569; konj fuks, žig 3436; konj pram, žig 2863; konj šimel, žig 3B; kobila sirka, žig 306; kobila fuksa, žig 1202; kobila prama, žig 2004; kobila prama, žig 2633; konj pram, žig 2718; konj pram, žig 2732; konj fuks, žig 2088; kobila fuksa, žig 2308; konj pram, žig 2863; konj žig 4105; konj pram, žig 4115; kobila fuksa, žig 121; konj pram, žig 202; konj fuks, žig 104; konj pram, žig 80; kobila temno rdeča, žig 13 in konj črn, žig 182. (Uredništvo za točnost števil ne prevzema odgovornosti.)

Trebnje. Vse odvišno mleko sme v našem kraju sprejemati le nabavna zadruga. Prav tako morajo kmetje točno prijaviti vse posnemalnike.

IZ RAZNIH KRAJEV

Vsa trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki je prešla iz proste prodaje pod državno nadzorstvo. Ziri. Popravljati so začeli šolsko poslopje, prenovili pa so že občinski dom in bivši sokolski dom, v katerem ima sedaj svoje prostore carinski urad. Ob sobotah in nedeljah pa so v njem filmske predstave.

Ajdovec. Vojska je tudi pri nas pustila svoje sledove. Štirje fantje in dva moža so se oglašili iz vojnega ujetništva. Zelim, da bi se kmalu vrnil. — »Domoljub« vedno težko čakamo. — Žito smo poželi. Kar lepo je obrodilo. Tudi vinogradi lepo kažejo. — Če kdaj, bi morali danes vsi izvrševati Kristusovo zapoved: Ljubite se med seboj! — Petdeset slik Marije z Brezij že krasni naše hiše. V štirih vaseh so tudi že blagoslovljene. Slovesnosti blagoslova ne bomo nikoli pozabili. Spreved se je vil od hiše do hiše. Med potjo smo peli litanije Matere božje. V vsaki hiši smo zapeli Marijino pesem, nato je bil nagovor in blagoslov. Dol. in Gor. Ajdovec pa je imel slovesnost blagoslova v cerkvi.

St. Peter pri Novem mestu. Zetev je povelični končana in hvala Bogu, ni preslaba. Ze se oglašajo veseli glasovi cepev in strojev, ki naznajo mlavec. Da bi le ljudstvo srečno uživalo božji blagoslov. Tudi drugi poljski sadeži dobro obetajo, ker je dež zemljo nedavno prav blagodejno namočil. Vinska trta obeta različno: ponekod dobro, drugod nekoliko slabše. Po vinogradih se oglašajo čriček, ki naznaja veselo trgat. — Naša župna cerkev je bila te dni od zunaj prav lepo prenovljena. Da bi prenovljeni božji hram še bolj pritegnil nase farane k udeležbi službe božje! — Na desnem bregu Krke v »Otoškem borštu« so sedaj spet pričeli s kopanjem premoga, katero delo se je ob razpustu bivše kraljevine Jugoslavije ustavilo. Sedaj je na delu pri kopanju premoga in gradnji ceste pred rudniki nad 50 delavcev. V noči od 28. na 29. jul. je zgorel poln kozolec z žitom posestnika Kastelca Jožeta iz Dolnega Vrha. Ubogi posestnik trpi občutno škodo. — Vse bralce »Domoljub« opozarjamo, da tudi letos naroče »Slovenščev koledar«, s katerim so bili

V vsako hišo katoliški časopis!

lani prav zadovoljni. Čas kliče in zahteva, da ljubimo in spoštujemo dobro slovensko knjigo, zato koledar vsi naročimo!

Begunje pri Cerkljah. Priručno slovesnost smo imeli zadnje nedelje v juliju. Gospod župnik je naročil materam, naj prinese in pripeljejo vse otroke v cerkev k blagoslovu. Popoldne se je res vsa cerkev napolnila z našimi najmanjšimi. Lepo je materam govoril g. župnik, potem pa je blagoslovil otroke. Marsikatero oko se je zrosilo, ko so prejeli blagoslov ti mali, nedolžni otroci, zaviti še v plenicu in v povoje, prav po zgledu Kristusovom: »Pustite male k meni.« — V nedeljo bomo imeli isto slovesnost za naše bolnike. K enajsti maši so povabljeni vsi naši bolniki. Nekateri že več let niso mogli v cerkev. Skrbimo, da bodo mogli priti prav vsi. Naj bo ta dan lep praznik za naše najbolj trpeče brate in blagoslovljen za vsa župnijo.

Konjice. Na cesti v smeri proti Slovenski Bistrici se je pred kratkim peljal delovodja konjiškega cestnega odbora Jože Podbukovšek, in sicer z motornim kolesom, s koncerta. V temi je Podbukovšek treščil v nekega kolesarja in oba sta padla. Kolesar je odnesel le lahke poškodbe, Podbukovšek pa ima pretresene možgane.

Jezica. V Tomačevem je te dni kolesarja Vinka Žitnik, žena mesarskega pomočnika, stanujočega v naši vasi. Pri tem je zadelo ob neki voz, padla v velikem loku na cesto in se poškodovala.

Novice iz Boršta. V naši fari smo dne 20. julija volili novega župnika. Fara v Borštu ima še to predpravico. Poleg nje v tržaški škofiji še župnije Sežana, Osp, Podgorje in Klanec. Pravica izvira še iz starih časov ter se je pri nas zvesto držimo. Izvolili pa smo si za svojega dušnega pastirja g. Franca Malalana, ki je skoraj naš rojak. Doma je namreč s sosednjih Opčin. Dosedaj je bil dekan v Oepu v Istri. Volitve so se vršile v prisotnosti g. dekana iz Klanca in g. župana iz Doline. Volili so vsi hišni gospodarji, ki so bili polnoštevilno zbrani. Prvi je oddal svoj glas z dvigom roke župan, nato vaški načelnik, za njim najstarejši gospodar, potem pa vsi ostali gospodarji po vrsti. Vsi glasovi so bili za g. Malalana, ki je s tem postal naš župnik. Zelim, g. župniku, da bi srečno in zadovoljno živel med nami ter bi bilo njegovo delo v Borštu blagoslovljeno. Naj dodamo še tole: V mizarški delavnici mojstra Ivana Družine je nastal požar, ki mu je vpepeli poslopje z delavnico, mizariskim orodjem in vsi zalogo lesa, tako da znaša škoda več desetisoč lir. Udarec je zanj tem občutnejši, ker ni bil zavarovan.

»Kajpak, gospod baron, nekaj ste tudi vi krivi,« nadaljuje gospod Zobec, »in če prekličete naročilo, se bi vendar ne čutil dolžnega, da vam vrnem v teh okoliščinah prejeti prodjem.«

Dorival je nehoti posil smeh. Aha, to ga srbi in skrbi! Zastran denarja je pomiril Dorival ravnatelja, in ločila sta se v miru.

Kar ždane volje je odšel iz hiše. Šepce je v prostosti, in on se je znebil ravnatelja Zobca, ki mu je samo neprijetnosti prizadeval. To sta bili dve pridobitvi, ki jih je bil resnično vesel.

Na Zeleni cesti si je v trgovini za klobuke kupil nov klobuk. Sklenil je, da večerja pri Figovcu.

Ko je zavil z Zelene ceste na Mariborsko, je začutil, da ga je za ramo prišla na rahlo roka.

»Oprostite, gospod Samostrel, samo eno vprašanje!«

Dorival se obrne. Pred njim stoji Emil Šepce.

»Vi?«

»Oprostite, da vas nagovorim kar tukaj na cesti,« pravi oni drugi s prijaznim nasmehom. »Najprej sem vam hotel izraziti obžalovanje, ker so v zavodu »Prometeje« z vami tako grdo ravnali.«

»Kdo vam je pa povedal?«

»Vidim, da ste bili prisiljeni, kupiti si nov klobuk.«

»Saj, saj! Ste šli za menoj?«

»Sem, gospod Samostrel. Hotel sem porabiti ugodno priložnost, da vam naznam svoj obisk. Vam je prilično, če se oglašim jutri okrog 8»

petih zvečer pri vas? Prinašam vam tudi pozdrav od gospodične Leničeve.«

»Ampak — kakšne okoliščine so vas nagile, da me hočete obiskati?«

»Saj imava, gospod Samostrel, važne zadeve med seboj. Sporazumeti se morava v Adamkovi zadevi. Vsa čast, gospod Samostrel! Ne, prosim, nikar ne ugovarjajte! Kar ponosni ste lahko na svoje delo! Torej, ob petih. Saj me boste čakali, kajne, gospod baron?«

»Bom, kar pridite. Bom doma. Veste, kje stanujem?«

»Seveda vem, gospod Samostrel. Na svidenje!«

Pozdravi in se spet obrne proti Zeleni cesti.

12.

Dorival je šel k Figovcu.

Od tam je telefoniral Galdinu. Sluga mu je sporočil, da je prišel gospod stotnik in čaka na milostljivega gospoda. Dorival je poklical stotnika na telefon.

»Kaj pa je, sinko?« vpraša Potokar.

»Nič posebnega. Sedim pri Figovcu in bi bil zelo vesel, da bi mi ne bilo treba samemu jesti borne večerje.«

»Prav,« reče Potokar. »Pridem.«

Dorival se je vsedel v kotic, kjer se dá pri kozarcu vina tako prijetno kramljati. Srečanje z Emilom Šepcem ga je obvladalo, pred vsem pa jutrišnji obisk njegovega dvojnika. Nekaj trenutkov je mislil, da bi zadevo zaupal Potokarju in ga prosil, naj bi bil pri razgovoru poleg, se je pa koj premislil. Ne, sam si je juho skuhal in sam jo bo snedel — tako je sklenil in se smejal. Če po pravici povemo, je Dorival komaj čakal na Šepcev obisk, najsi

se je bal, da ga bo izsiljeval. Ne samo bal, ampak kar pričakoval. Sicer pa je to samo pravična kazen, če bo moarl odrinili velike denarje... »

Potokar je prišel. Prinesel je dobro voljo in lakoto. Skupaj sta prijatelja večerjala. Potokar, ki je ljubil dobro kapljico, je kar metal vase in se ga je vino kaj kmalu prijelo, kakor po navadi.

»Naj ti povem, kaj te tišči?« pravi Dorivalu in ga potrpljva po ramah.

»No?«

»Res si se spremenil!«

»Ves je!« se smeje Dorival. »Bolj kakor slutiš!«

»Zaljubljen si!«

»Kaj šele!«

»Si, sil! Meni lahko kar mirno priznaš. Rožičeve Rute se ne znebiš tako zlepa, če si se enkrat vnel, prijatelj moj! Povej mi odkrito: Naj te peljem k Rožičevim ali naj te ne peljem?«

»Pelji me!«

»Aha — že tako daleč?«

»Saj, tako daleč.«

»Potem pridem jutri ob petih pote.«

»Jutri? Ne morem.«

»Zakaj ne?«

»Imam sestanek. Obisk dobim.«

»O, ti grešnik vseh grešnikov!«

»Prosim, Potokar, ne zbijaj šal. Gre za poslojni pogovor, ki je po vrhu še zelo neprijeten!«

»Bo dolg?«

»Tega ti ne morem povedati. Pojdiva po jutrešnjem h konzulu Rožiču.«

(Nadaljevanje prih.)

Zenski svet

Materina žrtev

NOVELA

Žena in sedanji čas

Živimo v velikih časih, ko se pripravljajo bodočnost za kasnejše rodove. Vsak si želi samo, da bi bodočnost bila boljše, lepša in mirnejša. Naj se zunanji dogodki vrstijo tako ali drugače, eno je gotovo: če hočemo, da bo bodočnost lepša, mora posebno osnovna celica človeške družbe, t. j. družina, postati boljše. Slovenski pregovor pravi, da mati vsaki hiši tri ogle pokoncu drži; zato se morajo velikih časov zavedati posebno sedanje in bodoče matere.

Kaj je torej dolžnost naših mater in deklet? Če se vprašamo, kaj je naravni poklic žene, tisti poklic, katerega je Bog položil v njeno srce, moremo na kratko odgovoriti: njen poklic je biti mati. Ona je čuvarica malega neobogljivega življenja. Stati mora ob bolniški postelji otrokovi, žrtvovati se mora vsej družini in vsakemu članu posebej! To se ne godi en teden, mesec, eno leto... Njen poklic je, da se žrtvuje popolnoma vsa, dan za dnem, od zore do mraka, vse svoje življenje, do zadnjega diha.

Z materinsko službo pa je nujno združena ljubezen. Samo mati je tista, ki zna obupano srce potolažiti, vlivati novega poguma in osrečevati razdvojenega človeka. Z ljubeznijo, ki je nihče drugi ne pozna, sklepa ročice neobogljivega otroka k molitvi, z ljubeznijo zna gledati od skrbi razorano čelo, z ljubeznijo zna prenašati vsakdanje zoprnosti.

Ta idealna slika žene in matere pa je postala sodobnemu ženstvu tuja. Moderno dekle in žena se ne zavedata ali pa početa več priznati svojega naravnega poslanstva in si postavljata kot smoter svojega življenja le trenutno uživanje in čim večjo udobnost. S tem pa, da žena zanika svoj naravni poklic, tepta v blato svoje dostojanstvo.

Ker pa vodi k boljši in srečnejši bodočnosti preko zdrave družine, je sveta dolžnost vsake sedanje in bodoče matere, da prizna svoj naravni poklic in se resno zaveda svoje življenjske naloge.

Med štirimi očmi

M. Š. Rada bi ob nedeljah šla na izlet, toda mati me nikamor ne pusti. — Vaša želja po spreobrnjenju v prosti naravi je popolnoma razumljiva, saj morate ves teden delati v zatohli delavnici. Razumljiva pa je tudi skrb vaše matere, saj dobro pozna nevarnosti, ki groze mlademu, neizkušnemu dekletu. Izberite si nekaj dobrih in resnih tovarišic in seznanite jih s svojo materjo. Če bo mati videla, da je vaša družba zanesljiva, vas bo gotovo pustila z njo na izlet. Seveda jo morate pridobiti za svoj načrt z ljubeznijo, ne pa s trmoglavostjo in zabavljanjem. Lepa beseda lepo mesto najde. To velja tudi v družini.

S. T. Oče mi brani knjige. Jaz pa izbrabim vsak trenutek za čitanje. Čitam pa vse, kar dobim. Človek mora spoznati življenje. — Vaše veselje do knjig je hvalevredno. Če je vaš oče zaradi tega nevoljen, je najbrž vzrok v vaši preveliki vnemi za knjige, ker pri tem mogoče trpijo vaše vsakdanje dolžnosti. Skušajte torej v tem oziru najti pravo skladnost in oče vam gotovo ne bo več delal težav. — Kar se pa tiče dejstva, da svojega čtiva ne izbirate, je vaše naziranje zgrešeno. Ni vse za vsakega, kakor tudi vsaka hrana ni primerna za vsakega človeka. Življenja prav gotovo ne boste spoznali iz knjig, ki življenje namenoma tako opisujejo, da vzbujajo v človeku najnižje strasti. Saj je prav v takšnih knjigah namen pisateljev le, da špekulira s človeškimi strastmi, nikakor pa, da bi svoje čitatelje poučil o življenju in o namenu človeka. Ali se vam zdi, da je mogoče spoznati, da so gobe strupene tako, da jih sami uživamo?

Odgovori na vprašanja. Če hočete imeti odgovor v naši posvetovalnici, pošljite vprašanje na naslov: Uredništvo Domoljuba (Zenski svet), Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Praktična pletena jopica

Za izdelavo je potrebno 25 dkg temne volne in 5 dkg svile. Najprej si izreži kroj iz papirja. Za sprednji del nasnuj toliko pentelj, da dobiš potrebno širino, nato pleti dve pentelji desno, dve levo, do primerne višine. Nato pleteš eno vrsto desno, drugo levo tako, da so na zunanji strani same desne. Odprtine za žepi dobiš, če nekaj pentelj v določeni višini zapleteš, kakor kadar delo končaš. V naslednji vrsti pa znova nasnuješ prav toliko pentelj in nadaljuješ z delom. Pri odprtini za rokave snameš in zapleteš najprej pet pentelj, nato tri in nato še nekajkrat po eno, kolikor je potrebno. Ravnaj se po kroju, prav tako glej po kroju za odprtino spredaj in za širino ramen. Rokave prični na spodnjem koncu. Rob naj bo precej visok, da ga lahko zaviješ nazaj. Svetel rob jopice, robov, pri žepih in ovratniku pa so kvčkani. Pas je lahko iz iste svetle volne ali pa usnjat.

Nekaj nasvetov

Za likanje svile ne smeš nikdar uporabljati zelo vročega železa. Med železo in svilo deni kos belega papirja.

Stekla se ne sme nikdar umivati, če padajo nanj sončni žarki, ker postane megleno. Najboljše je, če ga snažiš s svilenim papirjem. Madeže od apna ali barve na šipah odstraniš z razredčeno solno kislino.

Iz steklenic odstraniš neprijeten duh, če danes vanje nekaj oglja in ga pustiš nekaj časa v njih.

Steklenice, ki jih rabiš za olje, osnažiš tako, da danes vanje toplo vodo in žaganje ter jih dobro pretresaš. Nato jih še enkrat izmij s toplo vodo.

Strupene gobe spoznaš, ako jih na spodnji strani potreseš s soljo. Če postane mesto, ki si ga potresla, rumeno, je goba strupena, če postane črna, je užitna. Če postane zelena ali siva, sicer ni strupena, a je ne uživaj. Dobro sredstvo je tudi to, da danes srebrno žlico v posodo, kjer se kuhajo gobe. Najzanesljiveše sredstvo pa je, da posamezne vrste gob raznaš in veš, katere so užitne in katere ne.

»Odpri ,Hojo za Kristusom' in čitaj, kjer se ti knjiga sama odpre.«

Danica jo je ubogala in čitala:
»Kdo mi bo dal resnično proste peruti, da poletim k tebi in se v tebi odpočijem?«
Ni mogla nadaljevati. Dala je knjigo teti in jokajoč odšla.

Odkar mu je žena zbolela, ni več spal v svoji postelji.

»Treba bo najeti bolniško strežnico,« sta dejala svaka, toda on je odgovoril: »Zadoščam jaz! In čuval je nad bolnico z modro pozornostjo zdravnika in z nežno ljubeznijo soproga. Zdelo se je, da postaja bolnica nemirna, če se je le za hip oddaljil.

Vsak dan ga je Danica spraševala.
»Kako se ti zdi, da je z mamičinim zdravjem, očka?« in on ji je odgovarjal kratko:

»Slabo!«
Njegove oči so bile rdeče od bdenja in od neizjokanih solz.

Tisto jutro, ko so bolnici prinesli popotnico, je na hčerkino vprašanje odgovoril:

»Skrbno zasledujem potek bolezni. Nobenega upanja nimam več.«

Istega dne zvečer je Danica vstopila v salonček, ki je bil poleg matere spalnice in ki se je spremenil v lekarno. Njen oče je oblečen ležal na divanu, pokrit z lahko odejo, a ni spal. Danica je trepetala ob misli na to, kar je hotela očetu reči; toda premagala je strah in ošabnost ter skoraj v eni sapi dejala:

»Poslušaj očka: mamica umira, ker smo hudobni. Bog nas kaznuje zaradi naše nevernosti. Ti ne veruješ v Njega in tudi jaz nisem verovala. Hlinila sem se z molitvijo, da nisem žalila mamice. Bila sem hinavka. Obljubiva, objubi, da boš postal dober, če ozdravi, da boš veroval in da boš šel v cerkev.«

Zdravnik se ni ganil. Danica se je čutila objajano, saj se je tako zelo bala učinka svojih besed. Zdravnik je dejal s temnim, upornim glasom:

»Tvoja mati bo živel malo več kot en dan.«
»Ne, oče!« je zakrčala Danica. Tedaj je oče skočil z divana in ko je videl blaznost v dekletovih očeh, jo je z vso silo pritegnil k sebi:

»Da, da, otrok moj: storil bom vse, kar hočeš.«
Ta pogovor je pustil nekaj v dušah obeh: v očetu nekaj njenega upanja, v hčerki sled njegovega obupa. Ko je teta dejala: »Treba je misliti na sveto poslednje olje,« Danica ni več jokala, ampak je dejala pogumno: »Sama bom govorila z mamico.« In medtem, ko je duhovnik, katerega so poklicali v naglici, pripravljval blagoslovljeno vodo v zdravnikovi delovni sobi, med znanstvenimi knjigami, ki se je zdelo, kakor da bi se čudili tem kretnjam in molitvam, je deklica stekla v materino sobo. Bila je k sreči sama. Pokleknila je poleg postelje in približala svoj obraz materinemu. Njeno srce je vpilo:

»Ne zapusti me! Ne zapusti me! Vem, da boš kmalu umrla, toda objubi mi, da me boš z onstran vodila, da mi boš še pomagala, mamica!« Tako je vpilo srce; usta pa so govorila med solzami:

»Mamica, nikakor ne mislim, da se je tvoja bolezen poslabšala, ker prihaja duhovnik k tebi. Trdno verujem, da ti bo Gospod vrnil zdravje; toda kljub temu ne pozabi me, mamica, ne pozabi me...«

Skrila je obraz v odejo, da bi zadušila bolesten krik: »Ne zapusti me!«
Dejala je: »Odpusti mi, ker sem te tolikokrat spravljala v obup.«

Bolj kot z besedami ji je s kretnjo dejala mati:
»Ubog moj otrok! Kdaj si me vendar spravljala v obup?«

Nato je dejala bolj mirno in jo pri tem gledala z ljubečim pogledom:

»Bod' vedno dobra... Skušaj spreobrniti očeta... Misli na Branko... Kaj boš storila? Ali misliš nadaljevati s študijem?«

Nenadoma je Danica zasutila trenutne bridkosti, še druge, na katere do sedaj ni niti mislila. Kljub temu pa je odgovorila brez oklevanja:

»O, ne, mamica! Nemogoče!«
»Srednjo šolo pa vendarle končaj!«

(Nadaljevanje prihodnj.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

LJUBLJANSKI ŠKOF TOMAŽ HREN

Luteranstvo je s svojim gibanjem zelo razširilo slovenski narod. Doim je bil prej enoten in ni bilo v njem razpeta, sta se začela odtrgati. Vse to vodno bolj razarata dva labira, in vsek čas je grozilo, da bo izbruhnil obsežen spor. Avstrijski vladarji, ki so tedaj vladali nad našim slovenskim ozemljem, so videli to nevarnost in se na vse načine trudili, kakor bi Slovenci nujno pokatoličnili. To je bilo težko delo, ker so na škofskih mestih vsiljavali sedeli neodločni mošče, ki se svoje nauke niso lotili s pravo verno ali pa so popuščali na nepošten inžen. Šele z nastopom škofa Štefca v lavantinski škofiji ter Tomaža Hrena v ljubljanski je nastopila odločna ura, ko se je med slovenskim ljudstvom odstranila nevarnost verskega razpeta ter je po vsej deželi nujno zavladala katoliška vera.

Tomaž Hren je bil rojen 13. novembra 1890 v Ljubljani. Oče Lenart Hren je bil imovni hišni posestnik, ki je imel tudi pri Jesenicah na Gorenjskem hišino. Bil pa je po prepričanju — kakor vsi nam izvirajoči ljudi — priatelj luteranske vere in je v tem smislu vzgajal svojega sina Tomaža.

Toda umri je, še preden je mislil izvesti to svoje namero. Vzgojo mladega Tomaža je nato prevzel Tomažev ujec, vseučiliški profesor na Dunaju Gašper Zitač, ki je mladega Tomaža poklical k sebi na Dunaj ter ga tam vzgojil v duhu katoliške vere. Tomaž je tam bival komaj eno leto, ko izbruhne kuga na Dunaju. Ujec ga je nato poslal v admontski samostan, kjer je Hren ostal štiri leta in se vzgajal v samostanski šoli. Tako je ujec Gašper odločno posegel v Hrenovo vzgojo. Od njega je sprejel mladi Hren skrbno krščansko vzgojo in se navzel tiste vdanosti do katoliške Cerkve, ki ga je pozneje tako odlikovala. Kmalu nato je stopil Hren v jezuitsko šolo v Gradcu, nato pa na dunajsko vseučilišče. Na željo svojega vzgojitelja se je odpravil v Italijo na univerzo v Padovi, a nevarna bolezen, ki se ga je lotila v Ljubljani, je bistveno spremenila potek njegovega življenja. V svoji boleznj je baje obljubil, da postane duhovnik, ako ozdravi. To obljubo je tudi izpolnil in leta 1908, ga je sekovski škof Martin Brenner posvetil za mašnika. Še isto leto se je vrnil v Ljubljano kot kanonik in stolni pridigar. Dobil je torej leto službo, ki jo je pred njim imel — Primož Trubar. Ze tedaj je zastavil vse svoje sile, da jim bolj omeji vpliv luteranstva v Ljubljani. Osem let pozneje je postal stolni dekan in po smrti škofa Tavčarja upravitelj ljubljanske škofije. Splošno se je tedaj sodilo, da bo postal tudi njegov naslednik. In res je čez dve leti bil postavljen za ljubljanskega škofa. Zdaj je posvetil vse svoje sile samo temu, kako bi jim bolj omeji moč luteranstva ter popolnoma uveljavil katoliško vero. Za svoje geslo si je izbral rek: »Če te plaši trud, glej na pladibot«.

Medtem so začeli padati že prvi udarci proti moči luteranstva v avstrijskih deželah. Nadvojvoda Ferdinand je stri najprej samovoljno luteranskega plemstva, nato pa stopil na prste luteranskim pridigarjem. V Ljubljani je po vojvodem naročilo prevzel vodstvo irvajanja odlokov proti protestantom sam škof Tomaž Hren. Zdaj se je po vsej deželi začelo odločno zatiranje luteranstva. Predikanti so bili povsod izgnani. Med njimi je bil tudi Felicijan Trubar, sin Primoža Trubarja. Protestanti tudi sverda niso mirovali. Neprestano so si prizadevali, kako bi zase pridobili nadvojvodo Ferdinanda. Toda nadvojvoda Ferdinand je nastopal vedno bolj odločno. Ustanovil je tako imenovane verske ali reformacijske komisije, ki so potovale iz kraja v kraj, pooblašale ljudi, jih zapirale, selgale luteranske knjige in podirale luteranske prižnice. Ko je prišla komisija v mesto ali kraj, so porvali vse moške in ženske v mestno hišo ali cerkev. Tu jim je nabrekli verske komisije najprej govorili o temeljnih verskih resnicah, o pravi veri, o katoliški cerkvi, o mašništvu itd. Nato so morali ljudje prisesti, da se bodo vzdrižali nekatališke službe božje, inogibali se predikantov ter se pokoravali oblasti deželnega kneza.

Verski komisiji na Kranjskem je nabrekli škof Tomaž Hren, ki je prišel svoje deževanje v ljubljanski stolnici meseca septembra leta 1908. s pridigo o mnohah luteranstva. Nekaj dni pozneje so segnali na ljubljanskem glavnem trgu enajst voe luteranskih knjig. Ko je bilo spreobrnjenje v Ljubljani končano — je 15 ali 16 mesecnov se je prijavilo za luterance — je obiskala verska komisija ostale kraje na Kranjskem. Meseca junija leta 1907. je bila v Ljubljani po dolgih letih spet procesija sv. Bošnjega Telesa. Vodil jo je škof sam.

Za Ljubljano je prišel na vrsto Kamnik, nato Kranj, Trzin in Škofja Loka. Povsod so ljudje sprejemali nauk, ki ga je oznanjal škof in se odkrekli luteranstva. Prav tako so se vršile verske komisije v Radovljici, Kropi, Kranjski poti in Beli peči. Drugo leto je verska komisija delovala na Dolenjskem obiskala Višnje goro, Novo mesto, Kostanjevino, Črnomelj in Metlika. Povsod so verske komisije prinesle veliko uspeha in pridobile ljudi za katoliško vero.

Tako se je škofu Tomažu Hrenu povedilo, da je kranjski del slovenskega prebivalstva nujno privedel nazaj v okvir katoliške cerkve ter s tem rešil narod pred razdvojenostjo.

O uspehu svojega dela je poročal Tomaž Hren že po dovršeni vizitaciji na Gorenjskem l. 1907. Vesel piše papežu sledečo: »Teško in premereno, pa vendar že davno začelno delo, namreč reformacijo katoliške vere po vsem Kranjskem in Štajerskem do reke Drave sem tem rajši prevzel, ker sem proti luteranom in nepokornim ljudem po nagibu sv. Duha mogel sukati apostolsko orožje.«. Potem opisuje papežu, kako je v kratkem času enega leta selgal izredno veliko krivoverških knjig, pridobil katoliški cerkvi veliko cerkva in več kot 40.000 duš pripeljal k pravi čredi Kristusovi. Ze se je prenovilo obliče Ljubljane in njenih cerkva, izpremenilo se je tudi življenje njenih prebivalcev, ki se zdaj kahejo v vsem svojem vedenju kristjane in katoličane.

Unifiranju protestanstva je sledilo delo za povzdigo katoličanstva. Treba je bilo na rulevine postaviti novo stavbo in ljudstvo tudi duševno pridobiti za katoliško vero. Zato je skrbel Tomaž Hren za dobre mašnike, deloval skitpno z jezuiti in pozval na Kranjsko kapucine. Prispomel je v obični meri k olepšavi naših cerkva in nudil umetnikom mnogo zaslužka.

S Hrenom je povezano tudi književno udeleževanje katoličnanov. Inšo je več slovenskih nabrekli knjig. Tako je priredil jezuit Janer Čandek knjigo »Evangelij in listje. Te so odločni evangelijev in listov, ki se berejo ob nedeljah in praznikih. Inšo je tudi mali slovenski katekizem s slikami, ki ga je priredil naših tudi Čandek. Hren sam je pripravil dolga vrsto let cerkveno pesmarico, ki pa ni izšla. Bošnjop pa se je pozneje izgubil. Poleg tega je imel škof Hren, kar se tiče slovnstva, že veliko drugih načrtov, ki jih pa zaradi pomanjkanja sredstev in za to sposobnih ljudi ni mogel izpeljati.

Hrenova največja zaslug je, da je v narodu spet uvedel versko enotnost, ki je velika narodna vrednota. S svojim neustranim in modrim delovanjem je dosegel, da se je ljudstvo povsod oklenilo katoliške vere. Postanil je mirno in blagočestno, bolj s silo prepričljivosti in dobrote, kakor pa z nasiljem. Je malokdo je bil zaradi svoje upornosti karmovan. Ze vse strogo in je nastopil proti luteranskem plemstvu, ki je znova in znova zavajalo ljudstvo nazaj k protestantizmu. Plemiči, ki se niso hoteli podvržti vladarjevim odredbam, so se končno morali izseliti iz dežele.

Slovnstveno delovanje katoličanov za dobe Tomaža Hrena in še pozneje, pa nam tudi dovolj jasno kaže, da niso bili le protestanti tisti, ki so pokrenili slovensko slovnstvo. To je bilo za tiste čase splošno sredstvo, ki so ga uporabljali tako luterani kakor katoličani. Neumestno je torej slaviti luterane kakor nekatke pobornike slovenske književne kulture, Egoisti pa katoliško obnovo kot nazadnjaklo. Zgodovinska resnica je drugačna.

Pot skozi stoletja

Ker se je Peter amiral nevrednega, da bi umrl iste smrti kakor njegov učenik, si je izprosil, da so ga kritali z glavno navodol.

To se je zgodilo okrog leta 67. po Kristusu. Mučeništvo se je izvršilo v Neronomem cirkusu na Vatikano. Tu je bilo pokopano tudi Petrovo truplo in nad njegovim grobom se je pozneje dvignila največja cerkev vsega krščanskega sveta, cerkev svetega Petra v Rimu.

Vprašanje Petrovega bivanja v Rimu je eno izmed osnovnih vprašani, ki zadevajo prevenstvo rimskih škofov. Če Peter ni bil v Rimu, potem rimski škofje niso njegovih nasledniki, papeži bi si torej po krivici in nekako s goljufijo pridobili poglavarstvo mesto v Cerkvi. Toda Petrovo bivanje v Rimu je izven vsakega dvoma. Za to govori vse staro krščansko izročilo, za to govorijo tudi posani dokazi iz prvih časov krščanstva. Se ni došlo tega, kar so nekateri učenjaki, ki so bili nasprotni krščanstva, trdili, da Peter v Rimu sploh ni bil. Današnji kaj takega nihče več ne trdi, ker je preveč dokazano nasprotno. Peter je bil v Rimu, od tam je vodil usodo prve Cerkve, ko pa je umrl, je pustil poglavarstvo nad Cerkvijo svojim naslednikom — rimskim škofom.

Kvas

»Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, ki ga je vzela ženska ter ga skrila v tri mere moka, dokler se ni skvasilo cebo testo.«. Izmed mnogih prispevkov, ki jih je rabil Kristus zato, da bi orisal bodoče poslanstvo Cerkve in apostolov, zadene morda prav ta prispevek najbolj zgodovino prve Cerkve. Maloštevilna majhna kristjanov je polegoma, toda vtrajno in globoko prekrasila maso rimskega poanstva, dokler ni bil nekoga dne svet spremenjen in prejet z novim duhom.

Kdaj je bil zanečen prvi kvas v Rimu in kdo ga je zanešel, ni znano. Rimski zgodovinar Svetonij pripoveduje, da je cesar Kladivj pregнал iz Rima Jude zaradi neprestanih nemirnov, ki so nastajali med njimi zaradi nekoga Kristusa. To je prva omenba o bivanju kristjanov v Rimu, l. 52.

Nekaj let za tem je apostol Pavel pisal rimskim kristjanom svoje znano pismo. V pismu je omenja vero rimskih kristjanov in jo označuje kot »znano po vsem svetu«. To je bilo leta 58. Leta 62. pa je sam Pavel kot rimski državljan apelliral na rimskega cesarja v sodni zadevi zaradi preganjanja od strani svojih rojakov. Priznali so ga vklejenega v Rim, ker so ga sprejeli številni kristjani, ki so mu šli nasproti na Apijsko cesto. Pavel je ostal v Rimu dve leti ter kar iz ječe organiziral širjenje krščanstva v rimskem mestu. Krščanstvo je s razmerno zelo hitro prodiralo v Rimu, saj posilja Pavel v enem izmed svojih pisem, ki jih je pisal grškim kristjanom, pozdrave od rimskih kristjanov, ki so iz cesarske hiše. Krščanstvo je torej prodrlu tudi na cesarski dvor, Cesar je bil tedaj Neron, ki je kot prvi začel preganjanje kristjane ter vrzel nanje krivdo za požig Rima, ki ga je sam povzročil.

Mnogo najvišjih rimskih plemenitav se je v prvih stoletjih pristopilo h krščanski veri, kar nam dokazujejo imena: Pomponija Grecina, rodbina Acilijev, konral Glabrijan, konzul Flavij Klement z ženo ter nečakinjo Flavijo Domitilo. Vendar pa je bil večini del krščanske občine v Rimu sestavljen iz preprostega ljudstva ter celo iz sužnjev. Eden izmed osvobojenih sužnjev, Kalist, je prišel celo do visoke službe rimskega škofa in cerkvenega vladarja.

Zanimivo je, da v prvih začetkih med rimskimi kristjani domačini niso bili v večini. Večino so tvorili tuji, in tudi več papežev je bilo nerimskega rodu. Tudi uradni cerkveni jezik je bil skoraj dvesto let grški in ne latinski.

V času papeža Kornelija (l. 251—252) je bilo v Rimu 46 duhovnikov, 7 diakonov, 7 subdiakonov, 42 akolitov ter 52 drugih klerikov, 7 diakonov je bilo predpostavljanih sedmerim cerkvenim rimskim pokrajnam, na katere je bilo razdeljeno rimsko mesto.

Za naše mlajše

STANKO IN VERICA ODKRIVATA NOV SVET

Stanko si je tudi izmislil, da jih teta in stric ne bosta utegnila izpraševati poštevanke in katekizem ter jih grajati, če jima pokažejo albume. Naučil se je tudi nekaj latinskih imen, ker je mislil, da bo s tem naredil imeniten vtis na strica Ambroža.

Verica je porabila ves svoj prosti čas, da je iskala raznovrstne cvetlice in jih je imela že devet in devetdeset. Tako rada bi jih imela s t.o. Kako lepo bi bilo, če bi mogla reči stricu in teti:

»V svoji zbirki imam sto raznovrstnih cvetlic.«

»Sto mnogo lepše zveni, kakor devet in devetdeset!«

Po kosilu se je v svoji lepi obleki sprehajala po vrtu, ko je nenadoma zagledala majhno zlatorumeno cvetlico, katere še ni imela v svoji zbirki.

»Stota!« je zamrmrala vsa navdušena.

Toda žal, cvetlica je bila tako daleč, da je ni mogla doseči. Bila je prav na sredi blatnega jarka.

Prav v istem trenutku je zagledala Stanka, ki je žvižgaje pritekel na vrt.

»Oh, Stanko!« je zaklicala. »Moja stota cvetlica!«

Tudi Stanko je želel, da bi Veričina zbirka dosegla število sto. Tudi njemu se je zdelo imenitno, da bi se mogli z njo postaviti pred stricem in teto. Nemudoma je pritekel k sestrici.

»Kje je?« je vprašal.

»Nisem je še utrgala,« je dejala Verica.

»Tam je, v jarku.«

»Presneta reč!« je vzklilniel Stanko.

Tudi Francek je pritekel.

»Zakaj ne stopimo v čoln in jo gremo utrgat?« je svetoval.

»Ne smemo se dotakniti čolna, če smo sami,« je dejal Stanko. »Toda nek drug načrt imam.«

Stekel je na drugo stran vrta in privlekel za seboj majhno lestev. Potisnil jo je preko jarka in naslonil na nek panj, ki je štrlel iz vode, tik poleg rumene cvetlice. Zdelo se je, da je podlaga precej trdna, čeprav se je lestva nekoliko majala. Stanko se je po kolenih počasi plazil po lestvi. Verica pa je od veselja skakala in plesala po travi.

»Moj stoti cvet! Moj stoti cvet! Oh, Stanko, kako te imam rada!«

Nenadoma pa, plosk! Stanko se je iztegnil, da bi dosegel cvetlico, lestev je zdrknila s stora in Stanko je padel v vodo.

Voda je pljusnila preko njega, lestev pa je tok odnesel k bregu.

»Oh, Francek, reši ga!« je vsa prepadena vzklilniela Verica.

Toda Francek je že bil poleg vode in se vpraševal, kaj naj stori, ker ni znal plavati. Ta hip se je Stankova glava pokazala na vrhu vode. Kmalu so se pokazala tudi njegova rame, pokrta z blatom.

»Našel je plitvino!« je olajšano vzklilniel Francek. Toda Stankove oči so izražale grozo.

»Pogrezam se v blato!« je zaklical, ko je prišel do sapa in izpljuval umazano vodo.

Res je znova začel izginjati pod vodo. Bolj kot se je trudil, da bi se rešil, bolj se je pogrezal v blato.

»Nima pomena, da skočim tudi jaz v vodo,« je dejal Francek. »Še prej kot on bi se pogreznil. Hitro po čoln!«

Stekel je k čolnu in odpel verigo.

»Verica, skoči tudi ti v čoln!« je zaklical deklici. Moraš mi pomagati.«

Deklica je vsa trepetala od strahu, toda ubogala ga je.

Medtem ko sta onadva šla po čoln in stopila vanj, se je Stanko že do vratu pogreznil v vodo. Preden sta dospela do njega, je že izginil pod vodno gladino. Za hip so še njegove roke krilile po zraku, nato je popolnoma izginil pod vodo.

Medtem je čoln že prispel do njega.

»Drži me trdno, za noge!« je Francek ukazal Verici. »Gre za moje in Stankovo življenje.«

Verica ga je ubogala. Francek se je sklonil preko čolnovega roba in iztegnil roke v umazano vodo. Verica se je z vso močjo oprijela njegovih nog, da tako prepreči, da ne bi tudi on padel v vodo. Srce ji je močno utripalo.

Začutila je, kako so se njegove noge napele.

»Imam ga!« je tiho dejal Francek.

Nekaj trenutkov pozneje sta z združenimi močmi dvignila Stanka v čoln. Nekaj minut je ležal na dnu čolna brez sapa in napol onesveščen. Toda kmalu si je opomogel. Nekaj časa je še kašljal in pljuval umazano vodo, nato se je vsedel.

»Uhi!« je vzklilniel. »Mislim sem, da sem že utonil!«

»Saj si v resnici,« je dejal Francek.

Verica je bila še vsa prepadena in malo je manikalo, da ni začela jokati. Toda Stanko, nepoboljšljivi Stanko se je sklonil preko čolna.

»Kljub vsemu hočem utrgati stoti cvet,« je izjavil. Utrgal ga je in podal Verici.

Francek pa je odnesel k bregu.

»Glej, da se čimprej umiješ in preoblečeš,« je dejal Stankotu, ko so stopili iz čolna.

Stanko, ki je bil še pred kratkim tako lep v svoji novi beli obleki, je bil sedaj ves črn od glave do nog. In blato, ki je pokrivalo njegovo obleko, obraz in roke, je imelo vse prej kot blagodišeč duh.

Vsi trije so se napatili proti hiši po stranski poti. Zeleli so se izmuzniti v hišo, ne da bi jih kdo opazil. Ko so dospeli do utice sredi drevoreda, so obstali kakor vkopani. Zaslišali so glasove gostov!

»To sta stric in teta z materjo!« je zastokal Stanko. »In prav proti nam prihajajo!«

Ni jim bilo več mogoče zbežati, kajti v naslednjem hipu je skupina zavila okrog utice.

Gospa Raveva je pravkar dejala teti:

»Ljuba teta Henrika, Stanko je zares ljubek v lepi beli obleki, katero ste mu vi poslali.«

»Kaj naj to pomeni?« jo je prekinila teta. Dvignila je svoja očala in pogledala Stanka.

Gospoj Ravevi je zastala sapa. Stric Ivan se je okrenil v stran, da bi zakril svoj smeh.

»Ali je to Stanko s svojo lepo belo obleko? Res je izredno ljubek,« je dejala teta Henrika.

»Stanko, otrok moj!« je vzklilniela gospa Raveva. »Kaj se je vendar zgodilo?«

»Padel sem v jarek,« je priznal Stanko.

»Ali si šel v čoln?«

Govori resnico!« je strogo vprašal stric Ambrož.

»Res je...« je začel Stanko.

Stric Ambrož je izeno udaril s palico ob tla.

»Povej resnico, brez ovinkov!« ga je prekinil.

»Da,« je boječe dejal Stanko. »Toda...«

»Nobenega ugovora!« ga je znova prekinil stric.

Gospa Raveva je presenečeno gledala otroke. Nikoli še niso do sedaj vedoma in hote prekršili njenih zapovedi.

»Saj dobro veste, da je čoln edina stvar, katero sem vam prepovedvala rabiti, kadar niste pod mojim nadzorstvom.«

Verica je skušala zadevo pojasniti, toda teta Henrika jo je prekinila.

»Najbrž je ta tuji deček, katerega ste sprejeli za svojega, zavedel Stanka, da je storil to, česar bi ne smel,« je dejala, in ostro pogledala Francka skozi očala. »Kakor hitro sem o tem izvedela, sem rekla, da to ni pametno. Kajne Ambrož?«

Tudi stric Ambrož je s prodirljivim pogledom opazoval Francka.

»Kdo je predlagal, da greste v čoln?« je vprašal otroke.

»Jaz,« je dejal nedolžni Francek. »Toda...«

»Ni se treba opravičevati, gospodič!« je zagodrnjal stric Ambrož.

»Nezaslišano!« je vzklilniela teta Henrika.

»In Stanko se je dal zapeljati, da je prekršil materino zapoved! Marija, gotovo jih boš za kazen poslala v njihovo sobo in jim ne boš dovolila, da bi malicali z nami.«

Gospa Raveva je žalostno pogledala otroke.

»Odidite v hišo, umijte in preoblecite se. Malico dobite v igralnici.«

Oba dečka sta vsa potrta krenila proti hiši. Verica se je spustila v obupen jok.

21

(Nadaljevanje z 2. strani!)

Zemlja dela čudeže

stvena napaka vseh teh poskusov je bila v tem, ker si je država privzemala le to nalogo, da osuši močvirje, obdelovanje polja pa je prepustila zasebni pobudi, ki svoje naloge ni izpolnila, bodisi zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, bodisi zaradi nesposobnosti. Mussolini je naredil konec temu polovičarstvu s tem, da je uvedel tako imenovano celotno izboljšanje, ki je bilo uzakonjeno dne 23. decembra 1923.

Ta zakon je prinesel bistvene spremembe. Prizadevanje za izboljšanje zemlje ni ostalo le v okviru izsuševanja. To je le prvo delo. K temu je bilo pritegnjeno še veliko drugih del, kakor graditev cest, graditev vodovodov, graditev namakalnih naprav, graditev zdravih stanovanj in poslopij.

Tako so v kratkem času sredi nekdanj nezdravega močvirja vstala kar cela moderna mesta, obljudena s kmeti. To so: Littoria, Sabaudia, Pontinia, Aprilia in Pomeria. Tam, kjer je še pred nekaj leti kraljevala malarija in vladala smrt, stoji zdaj moderna kmečka naselja s ljubkimi domovi. Tam, kjer se je še nedavno razprostila zasmrajena močvirska voda, poganja zdaj žito in se razlega vesela pesem italijanskega kmeta.

Ta primer nam jasno dokazuje, kaj vse se da narediti, če se stvar vzame resno. Zemlja skriva v sebi ogromna bogastva, treba je le iti na delo s trudom ter marljivostjo izvabiti iz nje bogate zaklade.

Dopisi

Borovec pri Kočevski Reki. 31 letni delavec Mirko Jargac je bil zaposlen v gozdu nad Borovcem. Naenkrat je zadel ob gada, ki je Jargaca pičil. Moral je v bolnišnico.

Dolenja vas pri Novem mestu. 80 letni Progar Pavel je spravljal oni dan žito v kozolec. Starček je stal na vozu. Naenkrat je izgubil ravnotežje in padel z voza. Zlomil si je roko in se precej poškodoval tudi na glavi.

Malo Globoko pri Zagradcu. Dne 5. avgusta je obhajal svoj 98. rojstni dan najstarejši faran naše župnije Jernejčič Jože, po domače Fingerjov oče. Naš jubilar je dočakal polnih 98 let, a ima še vedno izvrsten spomin. Dobro se spominja tistih dni, ko je bil še grad v Zagradcu. Nadalje vam ve povedati o plavžu, takozvanih fužinah,

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov L. 11-50, po pošti L. 19-,-, 2 steklenici po pošti L. 33-,-, 3 steklenice po pošti L. 42-,-.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.

po katerih se še danes imenuje del Zagradca Fužine. Kolikokrat se otroci zbirajo okrog njega in on jim pripoveduje. Vse pa pove na prijeten kmečki način, da te hočeš nočeš spravi v dobro voljo. Najbolj mu je žal, ker mu je v zadnjem času tako opešal vid, da ne more več v župno cerkev, katero je tako pogosto obiskoval. Največja zabava mu je sv. rožni venci, pri katerem ga največkrat najdemo na klopi pred rojstno hišo.

Preizkušen redilni prašek

„Redin“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje raznih boleznih. Večji prašiči pa se čudovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. L. 4-,-, po pošti L. 7-,-, 3 zav. po pošti L. 15-,-, 4 zav. po pošti L. 19-,-. Mnogo zabvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.

Mali oglasnik

1000 lir nagrade

dobi, kdor izsledi kovanja prama, starega 5 let temne barve, mala zvezda, teška glava, dolga dlaka, srednje težak, oddan na Vrhniki, odpuščen v Škofljici. — Kobilica prama, stara 13 let, je bolj upognjena čez pas, noge ima postljene od težke voznje, mera 157/180, na zadnje noge se ne da kovati. Naslov: Sešek Anton, posestnik — Brezovica št. 56, p. Ljubljani.

Kamnite nagrobne spomenike

kakor tudi vsa druga kamnoseška dela, prenavljanje starih spomenikov in vklesavanje napisov vam naredi po najnižjih cenah Zagore Josip, kamnosek, Bršlin 27, Novo mesto, Tavčarjeva c. št. 2.

Kolesa

in sivalne stroje, malo rabljene, dobite pri »Prometu«, nasproti krizanske cerkve. Tu di ob nedeljah dopoldne na ogled.

Pastirja ali pastirico

od 12 do 14 let, za jesensko pašo, sprejme Helena Brolih, Vnanje gorice 73, Brezovica pri Ljubljani.

Iščem vola

belorumen, sekast, zadaj na plečetu žig, dlaka kodrasta. Sporočiti proti nagradi 200 lir Janezu Jamnik, Huda Polica 2, Smarje-Sap.

Suhe gobe

jurčke in lisičke, kupi vsako količino tvrdka Fran Pogačnik, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 33 (Javna skladišča).

Iščem

konjsko opremo in voz parizar, ne vem ali ima žig ali ne, kolesa dobro ohranjena, zadnje desno novo s širokimi platišči, oddan v Skofje Loko. Sporočila proti nagradi na Alojzija Rusa, Log 30, p. Brezovica.

Suhe gobe

repno in motovilčeve seme in kumno kupuje Sever & Komp., Ljubljana.

Med

vsako količino kupim. Ponudbe na upr. »Domoljub« pod »Med« št. 9328.

Bika

simodolca ali montafonca, 200—300 kg teže, kupim. Drobnič Franc, Vel. Stara vas št. 10, p. Grosuplje.

1000 lir nagrade

dam onemu, ki izsledi vola montafonca, na nizkih nogah, drobno hodi, ima majhno glavo ter lepe velike pokončne roge. Ko je vprežen, rad muka, ko pride domov, na dvorišču rad poskoči. Zastrizeno je imel št. 14. Oddan je bil k Svetim Trem kraljem. Nagode Matija, Dol. Logatec št. 20.

700 lir nagrade

dam onemu, ki mi sporoči, kje se nahaja konj šimel, pomešan s sivo dlako. Visok 165, obseg 180 cm, desno uho nalomljeno, na levi strani na rebrih ima jamico, na prstih malo gobico, star 7 do 8 let. Opeka Andrej, Vrhnika, Petkovškova št. 14.

Naznanila

n Prodajalcem gob. Več gob so te dni prinesle nabiralke na ljubljanski živilski trg, posebno je bilo dosti prav lepih jurčkov za vlaganje. Dosti nabiralk jurčkov je očitno prišlo prvič na trg ter so prodajale gobe še na merice. Ker so pa merice na trgu strogo prepovedane in morajo vsi prodajalci svoje blago prodajati na tehtnico, so nabiralke gob tržni organi pobrali nekaj merice, drugače pa še niso bile kaznovane. Držale so se tudi maksimalnih cen ter je bilo ogromno lisičk prodanih po 60 centesimov, a tudi majhne nerazvite jurčke za vlaganje so nabiralke rade dale po 10 Lir kilogram. Da pa prodajalke gob ne bodo na ljubljanski trg več prihajale z mericami, temveč s tehtnicami, prosimo podeželske naročnike

listov, naj nabiralke gob opozarjajo, da je na ljubljanskem trgu prepovedano prodajanje na merico ter naj si zato nabavijo tehtnice.

Podobnost. A.: »Rekli ste, da sem podoben oslu?« — B.: »Ne, oprostite, ne vi. Zamenjal sem vas z nekim gospodom, ki vam je zelo podoben.«

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane za 50 litrov zavitek L. 11-40, po pošti L. 16-,-, 2 zavitka po pošti L. 30-,-, 3 zavitki po pošti L. 43-,-

Prodaja Drogerija Emona

Ivan Kanc - Ljubljana - Nebotičnik

LJUDSKA

POSOJILNICA

V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročtvu

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.